JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIË.

A°. 1859. Woensdag, 21 December, N°. 102.

HOOFD-BUREAU: Te **Batavia** bij H. M. VAN DORP; te **Samarang** bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP: te **Soerabaija** bij LE ROY & Co., te **Pasaroean** bij WEIJERMANS & Co., te **Cheribon** bij BLOK & RUZETTE, te **Tagal** bij Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT, te **Soerakarta** bij VELTMAN & Co., te **Madioen** bij G. A. HOGENRAAD, te **Padang** bij H. R. VAN WIJK, Rzn., voor de Buitenbezittingen bij de Agenten der Stoomschepen van den Heer W. CORES DE VRIES en voor **Nederland** bij J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te **Amsterdam**.

Prijs per half jaar voor *Batavia*............ *f* 12,50.
„ „ „ „ *Java*............ „ 15,—.
„ „ „ „ *Buitenbezittingen*............ „ 17,50.
„ „ „ „ *Nederland*............ „ 21,50.
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven ***franco.***

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.

De prijs der **Advertentiën** is **50** cents voor de Vijf woorden
Bij eerste of meerdere herhaling **25** „ „ „ „ „
Behalve het Zegel voor den Lande.

Bij deze Courant behooren twee
BIJVOEGSELS.

BATAVIA, *den* 14*den December* 1859, (No. 28.
(*Staatsblad no.* 106.)
Gelezen, enz.
Gelet:
a. op het staatsblad van 1822 no. 11.
b. enz.
Den Raad van *Nederlandsch-Indie* gehoord;
Is goedgevonden en verstaan:
Eerstelijk, enz.
Ten Tweede: Te bepalen dat voortaan te *Padang* een afzonderlijke notaris zal worden aangesteld.
Ten derde: enz.
Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Secretaris,
A. LOUDON.

Civiel Departement.

Ontheven:

Eervol, van de hem opgedragen waarneming der civiele geneeskundige dienst in de afdeeling Soemedang (Preanger-Regentschappen), de particuliere geneesheer C. Rademaker.

Bevorderd:

Tot controleurs der eerste klasse bij het binnenlandsch bestuur in de residentie Lampongsche districten, de controleurs de tweede klasse G. A. van Delden en H. D. Canne.

Tot griffier bij den omgaanden regter in de eerste afdeeling op Java, de fungerende secretaris bij de regtbank van burgerlijke regtspleging te Palembang en auditeur-militair aldaar, mr. W. de Booij.

Tot substituut griffier bij den raad van justitie te Soerabaija, de ambtenaar der eerste klasse voor de dienst in Nederlandsch-Indië mr. E. R. J. E. de Kuiper, thans werkzaam op het parket van den officier van justitie bij den raad van justitie te Soerabaija.

Tot kommies op het bureau van den adsistent-resident te Tjilatjap (Banjoemaas), de ambtenaar op wachtgeld C. B. D. Ohrly, laatstelijk derde kommies bij de algemeene rekenkamer.

Tot eersten kommies op het bureau van den adsistent-resident van Palembang, de eerste kommies op het bureau van den gouverneur van Sumatra's Westkust W. van Ommen.

Tot kommies op het bureau van den resident der Padangsche bovenlanden, de kommies op het bureau van den adsistent-resident van Mandheling en Ankola A. Int'veld.

Tot kommies op het bureau van den adsistent-resident van Mandheling en Ankola, de kommies op het bureau van den controleur te Natal S. W. Marx.

Tot kommies op het bureau van den controleur te Natal, de klerk op het bureau van den gouverneur van Sumatra's Westkust C. W. Kornmann.

Opgedragen:

De waarneming der civiele geneeskundige dienst in de afdeeling Grissee (Soerabaija), aan den particulieren geneesheer C. Rademaker.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den griffier bij den omgaanden regter in de derde afdeeling op Java, mr. Chs. J. Tannaij, laatst waarnemend auditeur militair bij den krijgsraad te velde in de Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo.

Goedgekeurd:

dat door den Directeur der Kultures,

BIJ HET KADER DER LANDELIJKE INKOMSTEN EN KULTURES.

Zijn Overgeplaatst:

Uit de residentie Bezoeki naar de residentie Banjoemaas, ter beschikking van den resident aldaar, de controleur der tweede klasse H. van Duivenbode Varkevisser.

Uit de residentie Banjoemaas naar de residentie Bezoeki, ter beschikking van den resident aldaar, de controleur der tweede klasse E. Kalfsterman.

ADVERTENTIEN.

Postkantoor.
Landmail van December.

De ondergeteekende herinnert bij deze belanghebbenden, dat de tweede mail-stoomer in December den 25sten zullende vertrekken, de brievenpakketten daarmede te verzenden, bij het postkantoor te Weltevreden zullen worden gesloten op Zaturdag den 24sten December aanstaande:

des avonds te 8 uren, voor Europa, Britsch-Indië, China, enz, enz.

des middags ten 1 ure, die voor Banka, Palembang, Billiton en Riouw.

De directeur der producten en civiele magazijnen maakt bekend, dat op Maandag den 30sten Januarij 1860 des voormiddags te 10 uren, ten zijnen bureele in het openbaar zal worden uitbesteed de levering, ten behoeve van het gouvernement van Nederlandsch-Indië gedurende het jaar 1861, van gezouten vleesch, gerookt spek en jenever.

De adsistent-resident voor de policie der stad en voorsteden van Batavia, brengt ter kennisse van het publiek dat ter voorkoming van ongelukken het schieten met vuurwapenen en het afsteken van vuurwerk op en in de nabijheid der openbare wegen, ten allen tijde, het nieuwjaars-feest niet uitgezonderd, is en blijft verboden. Hij vertrouwt dat de ingezetenen enz. zich deze herinnering ten nutte zullen maken, ten einde niet te vervallen in de boeten, die de bepalingen op de overtreding van dat verbod voorschrijven.

De algemeene rekenkamer maakt aan belanghebbenden bekend, dat op Zaturdag den 7den Januarij 1860, des morgens te 9 uren, in het lokaal van dat kollegie zullen plaats hebben, de gewone uitlotingen van gouvernements effecten.

Op het residentiekantoor van Bantam is gelegenheid tot plaatsting van een klerk, op een tractement, vooreerst van *f* 60 's maands.
Gegadigden gelieven zich, bij franco brieven, te adresseren aan den resident van Bantem

De resident van Pekalongan maakt hiermede bekend, dat bij den landraad te Pekalongan een griffier op eene bezoldiging van *f* 120 's maands benoodigd is.
Zij die vermeenen hiervoor de noodige geschiktheid te bezitten, worden uitgenoodigd, zich onder overlegging van de noodige getuigschriften omtrent hunne bekwaamheden en kennis der landtalen, hetgeen een der eerste vereischten is, in den gebruikelijken vorm te wenden tot hem, resident.

De resident van Rembang maakt bij deze bekend, dat op den 28sten December aanstaande op de stapelplaats Karantenga in het openbaar door het vendudepartement zullen verkocht worden
1,220 *stuks groote*, en
12,100 „ *kleine sirappen.*
Het afvoeren dezer houtwerken kan gedurende de westmoesson gemakkelijk plaats vinden langs de Lassi-rivier naar Samarang.

VENDUTIEN.

Op Donderdag, den 22 December, voor de toko van J. Brown, Voor het commissiehuis van Abeelen, Dennison & Co.
en
Op het Heemradenplein, door Cassalette & Co.
Op Vrijdag, den 23 December, voor het commissiehuis van den heer Kall, op Parapattan, weg naar Menteng, door van Slooten, Morgan & Co.
en
Vóór het commissiehuis van Gebr. Roselje & Co.
Op Dingsdag, den 27 December, wegens vertrek, ten huize van den heer F. J. Breijmann, in Gang-Scott, door Gebr. Roselje & Co.

Voor het commissiehuis van Abeelen, Dennison & Co.
Door den advocaat en procureur Mr. H. Rochussen, op Maandag den 23 Januarij 1860, van een erf, bebouwd met steenen woonhuis, enz. enz.

Oproeping van Crediteuren.

In de Javasche Courant van heden worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door de Weeskamer te Batavia, van wijlen Aik de Boer, in leven suppoost in het Djatti gesticht, Frederik Johannes Adrianus Krul, particulier persoon, Johannes Jacob Winterhalter, gepensioneerd sergeant, G. J. de Sourou, gepensioneerd militair.
Door de Executeuren te Batavia, van wijlen Mr. Dirk Adolphe Gevers.
Door den Executeur Testamentair te Serang, van wijlen den sergeant Guaaden.
Door den gesubstitueerden gemagtigde van den voogd over het minderjarig kind van den overledene te Macassar, van wijlen den heer Jacob Heckler.
Door den Executrice van wijlen den chinees Lim Tjoet.
Door de Executrice Testamentair van wijlen den arabier Said Aboebakar bin Sech Assegaf.

Aangekomen Vreemdelingen

van den 17 tot en met den 20 December 1859.

HOTEL DER NEDERLANDEN. L. Tuk, van Amsterdam. — A. C. van Maarseveen en Familie, van Idem. — Mejufvrouw E. A. Kruige, van Idem, — P. A. Schram, van Idem. — G. L. Muller, van Rotterdam. — C. de Roij van Zuidewijn en Echtgenoot, van Idem. — A. H. Detting Meijer, van Idem. — Mulder, van Idem. — van der Hart, van Idem. — H. L. Jongbloed, van Idem.
HOTEL WILLEM II. de Rapper, van de Reede. — Hervin, van Idem. — Phoa Tjeugtjoan van Buitenzorg. — Taing Sioug Kie, van Idem. — Lie Sien Koat, van Idem. — C. G. Veenhuijzen, van Zwolle.
JAVA HOTEL. T. Mammes, uit het Hospitaal. — G. Malchow, van Bangkok. — A. P. Dijberg, van Melbourne. — F. Guyt, van Rotterdam. — J. Koch en Echtgenoot, van Idem. — H. Leerbeck, van Liverpool. — P. J. Kerkhoven, van Onrust. — B. H. J. Rijks en Familie, van Weltevreden. — J. J. Lange, van Amsterdam.

Vertrekkende Personen.

Luitenant-Kolonel A. Bade en echtgenoot.

Advertentiën.

Gehuwd:

G. R. A. BURLAGE
en
H. S. BURLAGE.

POEGOE (SAMARANG), 7 *December* 1859. (3946)

Getrouwd:

A. J. H. VAN KAPPEN
en
C. DARLANG.

SALATIGA, 8 *December* 1859.
Algemeene kennisgave (3945

Getrouwd:

J. A. FOCQUIN
en
A. C. HUIJGENS.

SOERABAIJA, 14 *December* 1859. (3982)

Getrouwd:

J. HEIJTING
met
SOPHIA J. BATTEN.

BATAVIA, 15 December 1859.
Eenige en algemeene kennisgave. (3981)

Bevallen van eenen ZOON, vrouwe *ten Ham, Goldberg.*
Algemeene kennisgave. (3975)

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER, de geliefde echtgenoot van
A. H. KUIPERS.
BANDJARMASSING, 17 November 1859. (4015)

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER, *J. M. Spaanderman, de Heer.*
BATAVIA, 20 December 1859. (3998)

Op heden morgen ten 2 ure, overleed mijne hartelijke geliefde Echtgenoote, *Maria Angleta Lourin, geboren Landberg*, in den ouderdom van nog geen 24 jaren.
J. P. LOURAN.
BATAVIA, 17 *December* 1859. (3948)

Bevallen van eene DOCHTER, *J. E. M. E. Leidelmetjer,* echtgenoote van
W. F. RODENBROEK.
BATAVIA, 18 *December* 1859. (3991)

Vendutie

op Donderdag den 22 December,
voor de Toko van

J. BROWN,

van:

Spiegels, Schilderijen,
EET- EN THEESERVIEZEN, WASCHSTELLEN,
Olie- en Azijn-zetjes, IJzer-vertinde Keukengereedschappen, Visch- en Hamketels, IJzerwerk,
ENG. BIER IN FLESSCHEN, ROODE WIJN,
Gedroogde Vruchten voor Taarten, Bonbons, Provisien in blik,
BENGAALSCHE ZEEP, GEEL-OKER,
DRAAI-ORGELS,

eene groote ijzeren
BRANDWAARBORGKAST,
met geheime sloten,
zeer massieve DEUREN en VENSTERS, met jalousiën en hengsels compleet,
WAGEN, PAARDEN,
etc., etc., etc. (3931)

Hout-Vendutie

op Donderdag 22 December 1859,
op het **Heemradenplein,**
door

CASSALETTE & C°.

van:

Balken, Dolken, Kromhouten, Ribben, Planken en Chinesche Doodkistplanken. (3972)

OP DE VENDUTIE

van

J. BROWN,

zal mede worden verkocht:

40 picols geraffineerde Salt Petre.

30 dozijn Pure cold drawn Castor-oly.

(3947)

VENDUTIE

op Donderdag den 22 December 1859,

voor het Commissiehuis van

ABEELEN, DENNISON & Co.,

tegen 2 pCt. Vendusalaris,

van eene partij

JAVA KOFFIJ EN SUIKER,

min of meer beschadigd.

Als mede:

DVK 157 Balen Java Koffij afkomstig van het in
NHM Avarij binnen gelopen schip **Java** kapitein
W *S. van Da..* (3965)

Op de Vendutie

van den 22sten,

zal mede worden verkocht:

PORTWIJN,

in kisten van 3 dozijn in Londen afgetapt,

HAMMEN,

BOTER, KAAS, gerookt VLEESCH,

een kist Lint, Band, Koorden, etc.,

JAPANSCHE DOOSJES,

een groote **Pomp.**

bij

(4003) J. BROWN.

De ondergeteekenden zullen op hunne

VENDUTIE

van Donderdag aanstaande,

voor rekening van belanghebbende verkoopen:

155 Krandjangs JAVA-SUIKER.

200 Balen do. KOFFIJ.

min of meer door Zeewater beschadigd, gelost uit het Nederl. Schip STAATSRAAD BAUD, kapt. F. DE JONG, en voor rekening van anderen

4600 matten JAVA-SUIKER.

(4012) ABEELEN, DENNISON & Co.

VENDUTIE

Vrijdag 23 December 1859,

Voor het woonhuis van den Heer KALL, op Parapattan weg naar Menteng, door

VAN SLOOTEN, MORGAN & CO.,

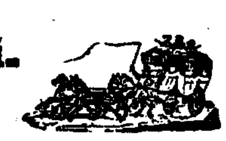
VAN DIVERSE MEUBELEN

bestaande uit:

Stoelen, Tafels, Canapés, Ledikanten, Kasten, Hang- en Tafellampen, Spiegels, Schilderijen, Porcelein, Glas- en Aardewerk.

voorts nog:

Rijtuigen, Paarden, Tuigen, etc.

VENDUTIE

Op Vrijdag den 23sten December 1859,

voor het Commissiehuis van

Gebrs. ROSELJE & Co.,

VAN

AARDE- & GLASWERK,

Stallantaarns, Schilderijen, Kantoorlampjes, 3 kn. 1ste kwaliteit **Lavender**, diverse **Lijnwaden**, Handschoenen, Gordijngoed,

voorts:

100 vaatjes pas aangebragte

BOTER

en 60 kistjes puike **Champagne**, welke bij kleine kavelingen zullen worden opgeveild. (3983)

Gebr. Roselje & Co.

zullen op hunne vendutie

van Vrijdag den 23 December,

voor rekening van belanghebbenden

publiek verkoopen:

EEN GROOTE RA

en

EEN STENG.

(4010)

OP DE VENDUTIE

van Vrijdag den 23sten December,

zullen de ondergeteekenden mede verkoopen

50 kisten Japansche Soija.

(4009) Gebrs. ROSELJE & Co.

Vendutie

Op Dingsdag, 27 December 1859,

ten huize van den Heer

F. J. BREIJMAN,

in Gang Scott,

door

Gebrs. ROSELJE & Co.,

van:

Een keurig netten INBOEDEL, bestaande uit:

EEN ZEER ELEGANT

AMEUBLEMENT,

van massief MAHONIEHOUT, bekleed met rood gebloemd Velour d' Utrecht.

Diverse fraaije **Kasten, Etagéres, Consoles, Tafels** met wit marmeren bladen, diverse **Canapés** en **Stoelen, Wasch-Tafels, Toiletten, Knapen, Speeltafels, etc.,** alles van massief mahonie-hout en nog zoo goed als nieuw.

VERDERS:

IJZEREN LEDIKANTEN,

waaronder ook voor kinderen,

SPIEGELS, SCHILDERIJEN, LAMPEN, PENDULES, VAZEN, bijzondere fraaije ETAGÉRE-VOORWERPEN, ZILVER-, PLEET-, KRISTAL- en GLASWERK, etc.

VOORTS:

Goedgedresseerde en hardloopende

Paarden, Rijtuigen, etc.

Op Maandag den 26e te bezigtigen. (4001)

VENDUTIE

op DINGSDAG den 27 December 1859,

voor het Commissiehuis van

ABEELEN, DENNISON & Co.,

van **Lijnwaden,** Engelsche **Zadels,** waarlooze Hoofdstellen, **Stal-Borstels,** Puike **Boter.**

S. 50 kisten Japansche **Soija.**
» 150 do. do. in Entrepôt.
B. 44/45 2 kisten Mat adama **Doeken**

voorts:

eene Barkas. Houtwerken. Dekdeelen.

Voor rekening des boedels van wijlen *Tan Soeitek.*
Een Erf bebouwd met een Makassaarsch huis, gelegen Tjipetee verponding No. 5440.

Voor rekening des boedels van wijlen *Tio Boen.*
Een Erf bebouwd met een Korenmolen gelegen buurt Stadsverband verponding No. 6362.
Een Erf met steenen Huis gelegen voorrei oost, verponding no. 238.
Een Erf met steenen Huis gelegen voorrei zuid, verponding no. 240.
Een Erf met steenen Huis gelegen voorrei zuid, verponding no. 5198
Een Erf met steenen Huis gelegen Pakodjan verponding no. 5083.

Breeder omschreven in de Java Courant van heden.

(4011)

CHRISTMAS-CAKE

Verkrijgbaar op bestelling,

bij

(3977) LEROUX EN Co.

VENDUTIE

van onderstaande Goederen,

den 27 en 28 December e. k.,

aan de Pakhuizen van de ondergeteekenden.

5 geslagen IJzeren

Stoomfiltreerbakken,

met dubbele Zakken en Metaalbottels compleet, zeer geschikt voor het zuiveren van rietsapschuim, hoog 6 voet 6 duim, breed 3 voet 6 duim, diep 2 voet 8 duim.

852 stuks gegotene

IJZEREN GOOTEN,

lang 6 voet, breed 6 duim, diep 4 en halve duim.

2 gegotene IJzeren Suikerpannen.

1 nieuw en compleet stel Blaas-Instrumenten, voor **hoornmuziek.**

Engelsche

REISWAGENS,

rond, vierkant staaf en Bladijzer,

Kopergaas en Perforated koper voor centrifuges.

KOPEREN KRANEN
Geslagen IJZEREN PIJPEN } voor Stoom.

Djatie Houtwerken,

IJzeren Schroefbouten,

van verschillende dimensiën.

LINNEN ZAKKEN en diverse andere

GOEDEREN.

PASOEROEWAN, 10 December 1859.

(3951) W. MAJOR & Co.

VENDUTIE

Woensdag, den 28sten December 1859,

voor het woonhuis van den WelEdelen Heer

M. S. TAYLOR, te *Tana-Abang,*

wegens vertrek: van

DIVERSE ENGELSCHE RIJTUIGEN

waaronder

een Clarence **Toerwagen** (vis à vis).
eene bijkans Nieuwe Brougham **Coupé.**
eene ligte **Reiswagen.**
een **Parambulaton.**

KINDER WAGEN

en verschillende andere **Rijtuigen.**

DIVERSE MACASSAARSCH

en andere

WAGENPAARDEN.

Een bijzonder goed gedresseerd span fraaije

Sydney paarden.

voorts:

Tuigen, Dames- en- heeren Race- en- kinder- Zade.. Stal gereedschap, fraaije Bloemen in potten, een wat.. kar, Schommel, twee steenen Leeuwen, een partij V.. nille stekken, een Marmer badkuip, Martevan..

EENE KLEINE BRANDSPUIT;

voorts:

KOEBEESTEN,

waaronder Melkgevende, eene fraaije *stier* v.. Bengaalsch ras, partij **Vuursteenen,** V.. Cement, Hout, ens., enz.

eene groote Koe Stal van planke..

met

SCHAPEN HOK.

GEWEREN, PISTOLEN,

REVOLVER PISTOLEN uit de fabrieken van Engel.. verders alles **Buiten** als **Beneden** 's h..

Dingsdag den 27 December, van des morg.. 8 tot des namiddags een ure te bezigtigen.

NB. Geen bijgebragt goed kan aangenomen wor..

(3965) ABEELEN, DENNISON EN ..

VENDUTIE

Donderdag, den 29sten December 1859,
voor het woonhuis van den WelEdelen Heer

M. S. TAYLOR,

te Tana-Abang, wegens vertrek,
van een fraaijen en zeer net onderhouden

INBOEDEL,

bestaande uit grootendeels

EUROPEESCHE MEUBELEN,

van Rozen- en Mahoniehout als:
een NIEUW AMEUBLEMENT van rood en wit Satijn, een dito van groen Marocco-Leder.

VOORTS:

Tafels, waaronder met marmeren bladen, Kasten, Spiegels en Schilderijen, **Waschtafels**, meerendeels met marmerbladen, Tafel-, Hang-Lampen, Wandlampen, en

KROONEN,
allen van nieuw model met Cristallen-Justres,
Marmer-en Allabaste Vazen,
groote en kinder **IJzer Ledikanten** en een **bijzonder groot en prachtig mahoniehout Ledikant.**

EEN GROOT MECANIQUE-ORGEL,
uit de beroemde fabriek van RILSEN te Parijs.
DIVERSE ANDERE ORGELS en MUZIEK-DOOZEN.

Een fraai en geheel nieuw **Billard,** van het beroemde huis van THURSTON, Londen, en compleet met toebehooren, waaronder eene groote **Draailamp,** met de kisten ter verzending.

Partij Boeken.

EET- EN DESSERT-SERVIEZEN,
Cristal- en Pleetwerk, Twee groote Tapijten,

EENE PIANO,
van Erard.

Eene Fransche **Regulateur Klok,**
enz., enz. en vele andere MEUBELEN te veel om te entameren.

Op Dingsdag den 27sten December, van des morgens acht tot des namiddags een ure, te bezigtigen.
N.B. Geen bijgebragt goed kan aangenomen worden.
(3966) ABEELEN, DENNISON & Co.

Op den 29sten December 1859,
zullen de ondergeteekenden publiek verkoopen:

276 COLLIES

EUROPEESCH TOUWWERK,

van 1 tot 8 duim,

LIJNEN EN GARENS,

min of meer beschadigd.
(3984) JOHN PRYCE en Co.

HOUT VENDUTIE

TE

CHERIBON,

Op Vrijdag den 30 December 1859,
van een partij

DJATIE BALKEN,

bij
(3938) BLOK en RUZETTE.

Met referte tot de annonce en de circulaire over den verkoop der **SUIKERFABRIEKEN**

KEMANGLEN

en

DOEKOEWRINGIEN

in de residentie Tagal, maakt de ondergeteekende ten overvloede bekend, dat de onderhandsche inschrijvingen ter zake, vóór of op den 5den Januarij aanstaande, bij hem moeten zijn ontvangen te Poerworedjo in de Residentie Bagelen.
(3968) O. VAN REES.

VENDUTIE

op Donderdag, den 29 December 1859,
voor het Commissiehuis van

JOHN PRYCE & Co.,

à 4 pCt. Vendusalaris,
van

276 Collies Europeesch

TOUWWERK

van 1 à 8 dm., Lijnen en Garens,
EENE GROOTE PARTIJ

AARDEWERK,

alles min of meer beschadigd; verder van
305 zakken à 100 pd. puike
HAVER, ***van San Fransisco,***

20 vaten afget. Haantjes

BIER,

4 BALEN BEDDETIJK,
EEN

REISWAGEN,
enz., enz. (4005)

VENDUTIE

op Vrijdag, den 30 December 1859,
voor de Pakhuizen van de Heeren

PANDEL & STIEHAUS,

tot Sluiting van Rekening en zonder reserve, door
CASSALETTE & Co.,
van eene groote hoeveelheid

IJZERWERK,

als:

Scharen, Zagen, Deur- en Hangsloten, Vijlen, Bijtels, Hamers, Boren, Scharen, Timmermansgereedschap, Roskammen en Dorstels, Koffijmolens, enz.

verder:
een factuur Engelsche IJzeren

LEDIKANTEN.

KRAMERIJEN, als: Knoopen, Kralen, Speelgoed, Broches, Spelden en Ringen;
Glas- en Aardewerk,
10 dms. Lampballons, restant van een factuur Engelsche Tafellampen en Electroplated Muurkandelaars, Lampkousjes, eene groote hoeveelheid
Kousen en Zokken,

BROEKENSTOF,

Tricots, Laken, Broderiën, Franje en Agrement, Borduurwol, Zijden en linnen Zakdoeken, Zijden Dassen, Handschoenen, enz.

voorts:

Zijden Robes, gebloemd Satijn,
„ Fluweel en dito Linten,
Parapluies en Parasols, verlakt Leder, eene partij Scheeps-Vilt.

Tot sluiting eener Fransche factuur,
groote en kleine **Spiegels, Schilderijen, Pendules, étagère voorwerpen, Groepen, Naaldoosjes, Waaijers, Dameshoeden, enz.** Jhon Alberty **Cognac** en **Champagne** en eindelijk nog:
Een pas van Japan aangebragt factuur, bestaande uit 150 kisten, ieder inh. 6 mandjes à 6 kruiken **Soija** 250 balies **Miso.**
Zwarte **Zijde** voor jassen, geruite en effen **Zijde** voor japonnen, nagemaakte **Bloemen**, enz.
(3969)

De vroeger geannonceerde verkoop der

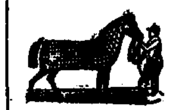
ARAK STOKERIJ,

te Gending, Residentie Probolingo,
is alsnu bepaald
op Donderdag den 29 dezer,
ten tien ure 's morgens op genoemd Etablissement **plaats** te zullen hebben.
PASOEROEAN, 10 *December* 1859.
(3952) W. MAJOR en Co.

In den loop der volgende maand zal door de ondergeteekenden

VENDUTIE

worden gehouden voor het woonhuis van den Heer **Aug. Schröder**, *Koningsplein:*
van

Europ. **Rijtuigen, Wagen-Paarden,** een Perziaansche schimmel **Rijpaard**, Melkgevende

KOEIJEN MET KALVEREN.

En deszelfs inboedel, waaronder:
Een nagenoeg nieuw **Billard**

en eene

PIANO MÉCANIQUE

uit de Fabriek *A. Debain.* Paris.
(3970) CASSALETTE en Co.

Ontvangen Passer Pisang

HOEK THEEWATERSTRAAT.

groote en ruime
BRANDWAARBORG-KASTEN.
Beproefd.
(3923 WILLEM DE JONG.

Op nieuw ontvangen:

ROB BOIVEAU LAFFECTEUR

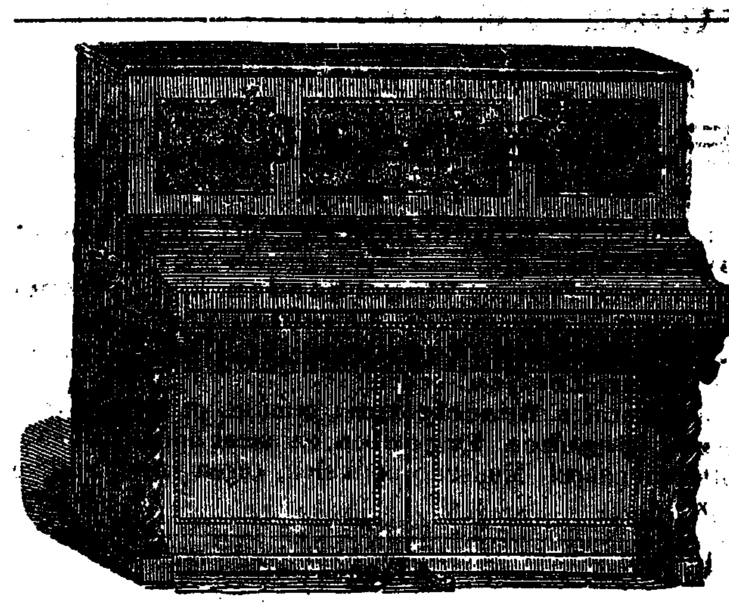
PURGATIF LE ROY.

CREOSOTE BILLARD.

PILUAUER BITTER EN HOMBURGER WATER.
BRONS IN ALLE SOORTEN.
STOOMBUIZEN OF PIJLGLAZEN.

VIN DE QUINIUM.

de bekende oude
PORTWIJN en CONSTANTIA.
(3922) W. SPECHT GRIJP.

F. BERDEN & Cie.
FAB. DE PIANOS
A BRUXELLES

Depôt pour tout Java.

CASSALETTE & Cie.

Per *laatste schepen* ontvangen

EENIGE

PIANO'S,

vervaardigd in de fabriek der Heeren
F. BERDEN & Co.,
te Brussel.
(3990) CASSALETTE en Co.

Théâtre Français de Batavia.

Avec la permission de Mr. le Resident.

VENDREDI, 23 Décembre 1859.

Par indisposition de plusieurs Artistes,

Relâche.

Le Directeur Gérant,
(4008) VAN KINSBERGEN.

SOCIETEIT DE HARMONIE.

Stembilletten voor de verkiezing eener nieuwe Directie, verkrijgbaar bij den Kastelein van genoemde Societeit; **MM. LEDEN** worden verzocht dezelve voor den **20sten** dezer, ingevuld aan den Kastelein voornoemd te doen bezorgen.

Namens de Directie:
De Secretaris,
(3927) E. JEEKEL.

MILITAIRE SOCIETEIT CONCORDIA

Algemeene Vergadering

op Zaturdag den 7den Januarij 1860.

Namens de Directie
De Secretaris
(4002) BRUGMAN.

RESTAURATIE.

Gemeubileerde Kamers,

waaronder twee ruime boven voorkamers, te huur, met fraai uitzigt en een buitenshuis bij

MEVROUW J. HELLINGS.
(3967) geboren *Bekink.*
Bazar Senin.

ALGEMEENE VERGADERING

der bank, op Dingsdag den 10den Januarij e. k., ten einde over **uitgifte van nieuwe aandeelen** en over het **Reservefonds** te beraadslagen.

De Secretaris:
J. VAN LENNEP.
BATAVIA, 17 *December* 1859. (3952)

W. J. OLLAND,

op Noordwijk,

heeft ontvangen een nieuw factuur

Goud- en zilverwerken,

van den Hof-Juwelier

P. DE MEIJER

te 's Hage,

als: Zilveren **Kinderbekers** met **Maleische Inscriptien.**

Gouden en Zilveren **Vingerhoeden**, kinder **Rammelaars** (nieuw model), **Lepeldoosjes** keurig gegarneerd, **Kinder Couverts**, (lepel en vork), in etui, **Thee-Zeefjes**, voorts:

Bloedkoralen **Braceletten:** grandes et **Demi-Parures, Broches, Eugenies,** en meer andere smaakvolle en geheel Moderne artikelen, tegen zeer billijke prijzen. (3954)

Het

MAGAZIJN VAN PIANO'S

van

DUBRAY & C°.,

Gang Patjenongang,

is ruim voorzien van uitmuntende Piano's in verschillend model, uit de Parijsche fabrieken, expresselijk voor het Indisch klimaat vervaardigd.

Hiervan geven zij een ernstig gemeenden waarborg, en tevens de verzekering, dat zij, indien er, uithoofde van gemis aan soliditeit, [illegible] of ander gebrek aan deze Piano's mogt ontstaan, bereid zijn, die tegen andere te verwisselen.

Piano's in huur en te huur.

Stemmen van Piano's. Abonnements-prijs f ... per kwartaal. Reparatie van allerlei soorten van instrumenten.

Muziek, Instrumenten, Snaren,

en eindelijk:

ORGUES à MANIVELLES.

(3988)

JAN GOEDKOOP & C°.,

TE SAMARANG,

gaan voort **à Contant** te verkoopen:

MANILLA SIGAREN	*f*	40.—
BOTER, ***Cachet*** en ***van der Leeuw.***	»	18.—
IDEM, ***V. D. W.***	»	17.—
Zoetemelksche en Komijne KAZEN	»	7.—
HAANTJES BIER	»	7.75
John Alberty COGNAC	»	24.—
Hoboken GENEVER	»	16.—
HAMMEN	»	8.—
BROODSUIKER	»	5.—
KRUID	»	—.75
H. & S. EAU DE COLOGNE	»	4.—
SARDIJNTJES	»	—.60
PETIT POIS	»	1.—
PATÉS	»	4.—
VRUCHTEN op Water en Brandewijn	»	2.75
Hollandsch ZUUR	»	1.75
PRUNES D'ENTE	»	2.75
SELTERSWATER	»	12.—
Hollandsche AZIJN	»	2.75
BENDIEZWEEPEN	»	3.—

en ANDERE GOEDEREN, te veel om op te noemen, prijzen naar evenredigheid.

NIET GOED, TERUG!!!

NB. Koelieloon en emballage-ongelden zullen *zonder verhooging* in rekening gebragt worden. (5897)

Bij de Ondergeteekenden verkrijgbaar:

Uitgezochte Hollandsche

PROVISIEN.

100 vaten à 5 dozijn

HAANTJES BIER,

Rendorp.

10 kisten à 4 dozijn Valkenbier.

50 vaten „ 4 „ Porterbier,

Furze & Co.,

100 vaatjes BOTER,

merk *Van der Leeuw,*

10 fusten 1ste soort Madera,
10 id. Pale-Ale, } waarvan bereids is afgetapt.

benevens

12 fusten SHERRY,

van bijzonder goede kwaliteit.

Zij ontvingen mede in Commissie eenige soorten ZEILDOEK, bij uitnemendheid geschikt voor huiszeilen.

(3942) VAN WALCHREN EN Co.

TAFELKLEEDEN

in soorten bij

(3964) ABEELEN, DENNISON & Co.

SEBASTOPOLS,

Vuurslag met lont en toebehooren, ontvangen bij

(3956) G. KOLFF EN Co.

Chez A. Pons, Sluisbrug.

ROBES ORGANDIE

à Disposition, Nouvautée.

(3925)

WORDT GEVRAAGD:

Een Geneeskundige,

tegen genot van vrije Passage naar **Nederland.**

Adres bij
(3997) SCHIMMELPENNINCK EN Co.

CHRONOMETERS

van Hohwhu te *Amsterdam.*

Ontvangen bij
(3955) W. J. OLLAND.

SUCADE KOEKEN.

versch gebakken.

(3976) LEROUX & Co.

NOTICE.

The Second Annual General Meeting of the British residents in Batavia, prescribed by Act of Parliament, will be held at this Office on FRIDAY the 30th instant at 11 o'clock a. m.

(3978) ALEX. FRASER.
H. B. M. Consul.

British Consulate.
BATAVIA, 20 December 1859.

S. B. VAN KLEEFF & C°.

Passer Pisang en Rijswijk,

NIEUWE HARING 1859.

(3979)

NIEUWE HARING,

bij

(3992) VAN DER MEULEN & Co.

GARMIN,

in **alle** soorten.

(3999) WM. SPECHT GRIJP.

VIER BANK ACTIEN

Te koop

bij

(3924) REIJNST & VINJU.

Op een Handelskantoor alhier verlangd men iemand voor Copijwerk; diegeen die de Engelsche Taal verstaat zal het meest in aanmerking komen; adres onder letter A, aan het Bureau van den Java Bode. (4007)

Een bekwaam **Machinist,** verlangd op een

SUIKERFABRIEK

of elders geplaatst te worden. Adres onder letter **H.** bij den boekhandelaar H. M. VAN DORP, te *Batavia.*
(4013)

Wordt ten spoedigste verlangd eene

GOUVERNANTE,

van de protestantsche **Godsdienst**, onderwijs kunnende geven in de HOLLANDSCHE en FRANSCHE talen en liefst ook in de muzijk, ter opvoeding van 5 Kinderen. Brieven *franco* letter N postkantoor *Rembang.*

(3957)

IEMAND

die mogt hebben ontvangen **een wit houten Kist,** adres Luitenant ter zee

VAN KERVEL.

welke alhier zoude zijn aangebragt van Samarang per het Stoomschip PALEMBANG, den 9den November 1859, wordt beleefd verzocht dezelve te willen zenden bij

(3950) W. CORES DE VRIES.

TE HUUR OF TE KOOP

Wordt alhier gevraagd een **Erf met** of zonder **Huis,** geschikt tot oprigting eener wagenverhuurderij.

Adres
(3943) H. M. VAN DORP,

TE HUUR EEN HUIS

op PETODJO,

dadelijk te aanvaarden.

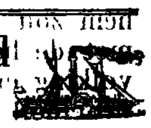
Te bevragen bij
(3980) MR. H. KLEIN.

Vertrekkende personen.

Luit. kolonel *A. Bade* en Echtgenoot naar Nederland. (4006)

EERSTE BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE
van Woensdag 21 December 1859, No. 102.

STOOMBOOT. De geheel op spoed ingerigte stoomboot

SHANDON,

metende 186 ton, thans liggende ter reede Batavia.

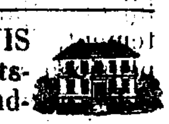
Deze boot, die weinig diepgang bij veel stoomvermogen heeft, is bijzonder geschikt voor de riviervaart, terwijl zij gedurende hare reis van Engeland naar Australië en daarna herwaarts bewezen heeft evenzeer geschikt te zijn, om zee te bouwen.

De nieuwe en uitmuntend geconstrueerde **KETELS** strekken als eene bijzondere aanbeveling dienen.

Bijzonderheden zullen worden medegedeeld door den gezagvoerder **Anderson** aan boord van gemelden bodem, en ten kantore der agenten.

(5961) PITCAIRN, SYME EN Co.

TE HUUR. Het beneden HUIS met Stalling, koetshuis, Keuken, Badkamer, etc.

Benevens een boven appartement, ten huize van den ondergeteekende op *Noordwijk*.

BATAVIA, C. DE LAGRACINIÈRE.
17 *December* 1859. (5954)

MAATSCHAPPIJ

TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN IN OOST-INDIË.

In opvolging van artikel 41 van het Reglement voor de Spaarbank wordt bekend gesteld, dat door de Algemeene Vergadering der Maatschappij van 17 November 1859 de artt. 20, derde alinea, en 35 van dat reglement zijn gewijzigd als volgt:

Art. 20, Al. 3.

»De uitbetaling van gelden, van den Eersten Januarij »tot op den dag, dat het Dividend door de Commissarissen voor de Spaarbank in de dagbladen zal zijn »bekend gemaakt, wordt beschouwd te zijn gedaan in »het daaraan voorafgaande boekjaar.

»Het Dividend, hetwelk de inbrengers door die vervroegde uitname verliezen, komt ten voordeele van »het Reservefonds der Spaarbank".

Art. 35.

»De gelden der Spaarbank worden voor drie vierde »gedeelte op hypotheek uitgezet".

»De gelden, welke tijdelijk op deze wijze niet kunnen worden uitgezet, en het overige een vierde gedeelte worden, mits met de meeste zekerheid, door »Escompten of beleeningen rentegevend gemaakt".

Het Bestuur der Maatschappij.
J. VOUTE, — *Voorzitter.*
(3926) J. MUNNICH, — *Secretaris.*

HOLLOWAY'S PILLEN.

Elke Ballingschap uit iemands geboortegrond is meer of min eene beproeving voor het hart en vaak ook eene beproeving voor het ligchaamsgestel; maar de laatste dezer twee kwalen kan men verhoeden wanneer men zorg draagt altijd deze onvergelijkelijke geneezende medicijnen gereed te hebben, zoodat de eerste aanval eener ziekte terstond en krachtdadig beteugeld wordt.

De Europesche bewoners van Java en der andere eilanden in de Oostersche Archipel hebben, gelukkig voor hunzelve, die ontdekking gemaakt, en groote consignatien zijn onlangs in dat gedeelte der wereld aangekomen, redding verschaffende aan duizenden van de gewone ziekten, zoo eigen aan dat klimaat, zoo als slechte spijsvertering, lever en maag ongesteldheden, roode loop, koortsen en algemeene verzwaktheid.

De prijzen dezer Zalf en Pillen zijn als volgt:

Doosjes Pillen à *f* 1. — *f* 3. — *f* 5. —
Potjes zalf à *f* 1. — *f* 3. — *f* 5. —

Te Batavia	bij S. B. van Kleeff & Co.
» Banjoemaas	» M. S. Cheriman.
» Poerworedjo	» F. Neumann.
» Soeracarta	» W. Veldman.
» Djocjocarta	» Buijn & Co.
» Salatiga	» F. Kruthoffer.
» Tagal	» Wed. Dort.
» Cheribon	» W. Galistan.
» Cheribon	» M. Blok.
» Samarang	» H. L. de Lyon, de Groot, Kolff & Co. en bij

de hoofdagenten Soesmans & Co. (5985)

Paul van Vlissingen & Dudok van Heel van Vlissingen, van Heel & Derosne Cail & Co. — te Amsterdam.

De ondergeteekenden agenten van voormelde fabrikanten, bevelen zich voortdurend aan, voor de levering van alle soorten van

MACHINERIE en GEREEDSCHAPPEN.

Bestellingen kunnen ook gedaan worden bij de Heeren
B. J. van Eck en Co. te Soerabaija.
van den Broek en Vecchene » Samarang.
en Saportas en Co. » Cheribon.
(3989) DÜMMLER EN Co.

HANDELS-DRUKKERIJ- EN LITHOGRAPHIE.

H. M. VAN DORP, BATAVIA.

Voorzien van de nieuwste en fraaiste

LETTERSOORTEN EN BLOEMEN

VOOR

Circulaires, Rekeningen, Charterpartijen, Wissels *met fraai onderdruk*, **Kleuren Druk, Boombrieven,**

STAAT- EN TABELWERK,

WISSELBOEKEN,

VISITE-KAARTJES

Goud- en Zilverdruk, met en zonder gebloemde randen. (3921)

Art-Union of London. 1859.

Subscribers to the above are herebij informed that the Engravings and Prizes are now on their way out per Ship **Mary Ross**, and the same will be distributed as soon after arrival of the vessel as possible.

Only **Two** subscribers have this year been succesful ain obtining prizes; viz:

Mr. Druyvestein, of Samarang. An oil Painting valued at £ 20.

Mr. A. R. J. Cramerus, of Batavia. A volume of Photographs.

Subscription lists for **1860** will be open for signatures at Mess. **McNeill & Co.**, Samarang, Mess. **Fraser, Eaton & Co.**, Soerabaija, and with the undersigned.

Every subscriber of one Guinea (or *f* 12,50 guilders) for **1860** will receive a Volume of Engravings of Celebrated Pictures by Thirty Deceased British Artists; with an Engraving by **F. Holl**, from the Picture by **Jos. J. Jenkins**, entitled:

COME ALONG;

and the **chance** of obtaining one of the Prizes to be allotted at the Annual Meeting; consisting of

A Valuable Work of Art from one of the Public Exhibitions,
Statuette in Porcelain,
Choice Photographs,
Chromolithographs,
or a Medal in Silver.

J. P. BRODIE, — *Agent.*
BATAVIA, 9 December 1859. (3928)

KUNSTVEREENIGING
te Londen, 1859.

Inteekenaren worden bij deze verwittigd, dat de GRAVURES en PRIJZEN thans op weg naar Indië zijn met het Schip **Mary Ross**, en na de aankomst van dit vaartuig zoo spoedig mogelijk zullen worden uitgedeeld.

Slechts **twee** inteekenaren zijn dit jaar gelukkig genoeg geweest prijzen te behalen, te weten:

De Heer **Druijvestein**, te Samarang. Een **Schilderij in Olieverw**, geschat op 20 Pond Sterling.

De Heer **A. R. J. Cramerus**, te Batavia. Een **bundel Photographieën.**

Inteekeningslijsten voor **1860** zullen opengesteld worden bij de Heeren **McNeill & Co.**, te Samarang, de Heeren **Fraser, Eaton & Co.**, te Soerabaija en bij den ondergeteekende.

Ieder, die voor **1860** een lot van **één guinea** of *f* **12,50** neemt, ontvangt daarvoor een deel GRAVURES van door dertig overledene Britsche meesters vervaardigde beroemde SCHILDERIJEN, met eene GRAVURE door *F. Holl* van *Jos. J. Jenkin's Schilderij*, genaamd:

COME ALONG (*KOM MEDE*),

en de **kans** om een der prijzen te trekken, die in de jaarlijksche bijeenkomst zullen worden toegewezen:

Eenig kostbaar Kunststuk van eene der openbare Tentoonstellingen, of eene
Statuette van Porcelein,
of eene keur van Photographieën,
of Chromolithographieën,
of eene Zilveren Medaille.

J. P. BRODIE, — *Agent.*
BATAVIA, 9 December 1859. (3929)

JAVA-BODE

H. H. inteekenaren op bovengenoemd Blad die geneigd zijn met hun abonnement voor het **Eerste halfjaar 1860** voort te gaan, worden beleefd verzocht, hiervan zoo spoedig mogelijk aan den Ondergeteekende kennis te geven, en hem de gelden daarvoor *franco* toe te zenden, opdat hij in staat gesteld moge worden, de oplage bij tijds te regelen.

Prijs voor het Eerste halfjaar:

voor Batavia	*f* 12,50
» Java	» 15,—
» de Buitenbezittingen	» 17,50
» Nederland	» 22,50

Brieven *franco* aan *den Administrateur*,
H. M. VAN DORP.

De Inteekening en storting van dat Blad kan ook geschieden bij **Blok** en **Ruzette** te Cheribon; Mevr. de Wed. **G. M. Dort** te Tagal; **de Groot Kolff & Co.** en **G. C. T. van Dorp** te Samarang; **Le Roy & Co.** te Soerabaija; **Weijermans & Co.** te Passoeroeang; **Veltman & Co.** te Soerakarta; **G. A. Hoogenraad** te Madioen; **H. R. Van Wijk Rzn.** te Padang; en voor de Buitenbezittingen bij de Agenten der schepen van den Heer **W. Cores de Vries.** (3954)

Door den boekhandelaar G. C. T. VAN DORP, te Samarang, *is uitgegeven:*

ALMANAK

bahassa Melajoe rendah
taoen kristen 1860.

Prijs *f* 1.—
mede te bekomen bij
(3994) H. M. VAN DORP te *Batavia.*

Fantaisie brillante pour *le Piano forte* sur des motifs de l'Opéra,

LA JUIVE,

Composée par Rosellen.

Prix *f* 4,—.

(3995) H. M. VAN DORP.
BATAVIA 1859.

SELOMPRET-MALAIJOE,

SOERAT KABAR

Basa Malajoe Rendah **1860.**

Satengah taoen 5 roepiah.
franco di pos

BATAVIA 1859.
(3993) H. M. VAN DORP.

Bij **G. Kolff & Co.**, te *Batavia* is te bekomen:

Practische en Theoretische Beschrijving der

ELECTRO-MAGNETISCHE DRUK TELEGRAAF

in Nederlandsch Indie, met toelichtende figuren, Alphabeth, Reglementen en Tarieven door MEIJSENHEIJM KNIPSCHAAR.

franco per post f 3.—

Een ieder die zich in weinig tijds op de hoogte wil stellen van de werking der Indische wind-post, zal in dit beknopt en duidelijk geschreven boekje ruimschoots bevrediging vinden. (4014)

Dr. van Hoëvell en de heer P. Vreede Bik.

In het November no. van het tijdschrift voor Ned. Indie, gisteren door de mail aangebragt, treft men eene kritiek aan van eene door den heer *P. Vreede Bik*, laatstelijk resident van Soerabaija geschreven brochure: De vrije arbeid te Soerabaija getoetst aan de waarheid.

Dat de heer *van Hoëvell* in eene beoordeeling van dat geschrift treedt, is natuurlijk en kon nuttig zijn.

Natuurlijk: omdat het onloochenbare feiten inhoudt, die hinderlijk zijn voor de koloniale oppositie, die niet gaarne feiten tegenover hare theoriën ziet gesteld.

Nuttig, omdat eene bedaarde discussie over het onderwerp, vooral in den tegenwoordigen tijd, welligt tot eene gewenschte ontmoeting en toenadering van de meest uiteenloopende opiniën zou kunnen voeren.

Wat doet echter Dr *van Hoëvell*?

Met de onbescheidenheid — wij zouden bijna zeggen ongebondenheid — die zijne geschriften in den laatsten tijd kenmerken, deelt hij met de volgende woorden de gronden mede, waarop hij meent, dat de door den heer *Vreede Bik* geopperde opinie berust:

De heer VREEDE BIK, die zich hier als een vijand van de toepassing der staathuishoudkunde op Java heeft doen kennen, werd in 1843 benoemd tot resident van Soerabaija. Hij was Gouverneur van Celebes, eene betrekking hooger in de ambtenaarshierarchie, dan die van resident van Soerabaija, en daarom in het pensioen-reglement ook in eene hoogere klasse gerangschikt. Maar hij liet zich die vernedering welgevallen — of liever, hij verlangde die vernedering. Waarom? Waarschijnlijk omdat de post van resident van Soerabaija, ofschoon daaraan een minder traktement verbonden was, eenige duizenden meer opbragt. Waardoor? Door de kultuur-procenten; door de voordeelen, verbonden aan de produktie van *gedwongen* arbeid. *Vrije* arbeid brengt aan de hoofden van gewestelijke besturen geene geldelijke voordeelen op, maar die van *gedwongen* arbeid zijn zoo groot, dat een Gouverneur van Celebes daarom gaarne resident van Soerabaija wil worden.

De heer VREEDE BIK kwam in Soerabaija met een *vooroordeel* tegen .... den vrijen arbeid, die zich aldaar begon te ontwikkelen.

Verder zegt hij:

Ondertusschen wacht den heer VREEDE BIK over de vraag: »was de vrije arbeid in Soerabaija inderdaad slechts eene mystifikatie?" een zware strijd. In de verslagen door den heer PAHUD aan de Tweede Kamer ingediend, wordt die vrije arbeid-zelf en worden hare uitkomsten zeer geroemd. 't Spreekt van zelf, dat de heer DE PEREZ, de voorganger van den heer VREEDE BIK in de residentie Soerabaija, op die voorstelling der zaak een grooten invloed heeft uitgeoefend. Jammer dat de laatste zijne stem niet heeft doen hooren, toen de eerste nog leefde, en hij daarmede gewacht heeft, tot de dood den mond van zijn tegenstander voor eeuwig heeft gesloten. Maar nu zal de heer PAHUD, die de berigten van den heer DE PEREZ als waarheid aan de volksvertegenwoordiging heeft voorgesteld, de taak der verdediging op zich nemen, zal hij niet?

Maar al gebeurt dit niet, zal dan nog de brochure, die wij thans beschouwen, wel veel invloed uitoefenen? Wij betwijfelen het. 't Is niets anders dan de heer VREEDE BIK contra den heer DE PEREZ, die zich niet meer kan verdedigen; de heer VREEDE BIK, die met een vooroordeel tegen 't geen zijn voorganger had ingevoerd, het bestuur over Soerabaija aanvaardde!

En nu vragen wij in gemoede, voldoet die kritiek aan de eischen eener bedaarde, loijale discussie?

Heeft de heer *van Hoëvell* uit eene der antecedenten van den heer *Vreede Bik* het regt geput, om de zuiverheid zijner bedoelingen en beginselen op die wijze aan te vallen?

Heeft de heer *Bik* door iets bewezen, dat geldzucht hem zou voeren tot handelingen, die strijdig waren met de belangen van den staat — de belangen der bevolking en die van het gewest, dat hij bestuurde?

Gelooft men hem klein genoeg, om den dood van den heer *de Perez* aftewachten, alvorens diens beginselen te bestrijden — laag genoeg om diens nagedachtenis te bezwalken — eerloos genoeg om hem tot in zijn graf aantevallen?

Nog eens: van waar dat regt van verguizing — van ongebondenheid — van dergelijke insinuatiën?

Is het wonder dat Indië zijne beste ambtenaren — dat de staat zijne getrouwste dienaren verliest, wanneer hunne eer, hun goeden naam straffeloos op dergelijke wijze wordt gehoond en wel door hem, die zich opwerpt als kampvechter voor wat edel — goed en christelijk is?

De heer *Bik* heeft achter zich een vlekkeloos verleden — vader van een talrijk gezin, door zijne maatschappelijke positie tot eene kostbare levenswijze gedrongen, bezit hij minder duizendtallen guldens, dan hij dienstjaren telt en leeft thans stil van een verlofstractement, dat zoo wij hopen eerst veel later door zijn pensioen wordt opgevolgd.

Hij noemt feiten en beweegt zich niet op het terrein van holle theoriën en toastvormigen onzin.

Dat men ze met bezadigdheid wederlegge — zijne beginselen bestrijde op de wijze onder fatsoenlijke lieden in gebruik, wij hebben er niets tegen, maar wij vorderen, dat men aflate van die onverdiende beleedigingen.

Neen, de heer *Vreede Bik* is niet met een vooroordeel tegen vrijen arbeid te Soerabaija gekomen, maar, man van kennis en ondervinding, wilde hij zich niet door een schoonklinkend woord laten vervoeren en eerst van nabij zien en oordeelen.

De vrucht van dat onderzoek stelt Dr. *van Hoëvell* teleur — feiten spreken sterker dan de woorden, en nu is het wapen, waarachter de onmagt zich verdedigt — verguizing.

Hij zegt: gedwongen arbeid geeft voordeelen — vrije arbeid niet.

Welke voordeelen kon de Heer *Bik* trekken uit den gedwongen arbeid aan de inrigtingen van verschillenden aard — aan de waterstaatswerken — het Marine etablissement — de vestingwerken te Soerabaija, door de bevolking gepresteerd?

Zoo hij rietsnijders ten behoeve der suikerfabrieken verstrekte, was zulks van invloed op de kultuurprocenten?

De oppositie, zoo sterk in spitsvondigheden, zou, indien wij die bewering maakten, vermoedelijk zeggen: zoo het waarheid is, dat vrije arbeid de kultuurprocenten der ambtenaren doet wegvallen, dan is daardoor het bewijs geleverd, dat vrije arbeid de productie zou doen verminderen, want de kultuurprocenten worden berekend over de resultaten en niet over de middelen, die ze mogelijk maakten.

Wij wenschen ons echter niet op dat terrein te begeven, terwijl wij zoo treurige voorbeelden van hartstogt en dwalingen met den vinger aanwijzen.

Den Heer *van Hoevell* hebben wij rijker in argumenten gezien, dan in deze kritiek.

De Heer *Bik* zegt: toen ik nu de regenten en mindere hoofden tot de overtuiging bragt, dat ik weinig gezind was, om dergelijke mystificatien te bestendigen, was daarvan het gevolg, dat het getal arbeiders bij de verschillende landswerken van lieverlede aanmerkelijk verminderde.

Dr. van Hoevell antwoordt daarop: »'t is natuurlijk. Eene enkele wenk is daartoe voldoende. Zoodra de resident aan den regent te kennen geeft, dat hij geen voorstander is van het bestaande, dan is dat voldoende, om eene andere orde van zaken te doen intreden."

Is die bewering juist, wat zal dan het lot zijn van vrijen arbeid op Java, die door bijna alle hoofden van gewestelijk bestuur en alle inlandsche regenten onbestaanbaar en ondoelmatig wordt geacht?

Zal het curieuse besluit, vervat in staatsblad 1858 No. 50, door den heer *van Twist* met zoo veel naïviteit geïnterpreteerd, hem mogelijk maken?

Maar wij wenschen de brochure en hare kritiek niet te ontleden en verzetten ons alleen tegen de opentlijke miskenning, een uitstekend en braaf ambtenaar aangedaan.

De heer *van Hoevell* heeft zich niet over veel sympathie in Indie te verheugen, maar zoo veel is zeker, dat de bewering, dat hij alleen eene oppositie vormde, om zich daardoor het lidmaatschap der tweede kamer zoo veel mogelijk te verzekeren en daarin een middel van bestaan te vinden, luide zou worden tegengesproken en niemand, zelfs zijne hevigste tegenstanders niet aan zoo groote verdorvenheid zouden gelooven.

De algemeene minachting zou het deel zijn van wien zóó iets zou durven beweren.

Wij wenschen den heer v. *Hoëvell* een deel toe van de achting, welke de heer *Vreede Bik* geniet en verdient, en hopen, dat de leer van het Christendom, waarvoor hij ijvert en die hij den Heiden en Mohamedaan wil deelachtig maken, hem moge leiden tot de betrachting van een harer eerste voorschriften: *Heb Uw naasten lief als U zelven.*

Een abonné.

Particuliere telegram van Cheribon.

Eigen lijn.

Aangebragt een lading van p. m. 300 *Hadjis*, geheel gelost.

Afloop der Suikerveiling van 15 Dec. ll.

15000 picols te Samarang liggende, gemiddeld *f* 15.45
45000 picols te Soerabaija, gemiddeld » 15.62[5]
60000 » gemiddeld *f* 15.57 1/16 voor no. 16.

BATAVIA.

— Wij hebben vrijdag en zaturdag, den 16den en 17den dezer, het examen op de partikuliere dag-en kostschool van den Heer L. Bras bijgewoond. Op den eersten dag werden de vakken, van het lager en middelbaar onderwijs behandeld en den daarop volgenden de gymnastie, het schermen enz. Het examen deed uitkomen, dat er aan deze school met lust, ijver en bekwaamheid gewerkt wordt, en in het bijzonder, dat men inziet, van hoeveel gewigt het aanvankelijk onderwijs is. De leerlingen toonden dan ook, dat de inspanning van het onderwijzend personeel niet vruchteloos was geweest, zoowel wat het wetenschappelijke als wat de ligchaamsoefeningen betreft. De leerlingen, die wij hebben zien schermen en batonneeren, gaven doorslaande blijken van hunne bedrevenheid in deze vakken. Ook het muzikale gedeelte der opleiding voldeed ons allezins. Wij wenschen den heer Bras en allen, die hem in zijn moeijelijk werk bijstaan, steeds denzelfden ijver en opgewektheid toe, om op deze wijze voort te gaan, en we hopen, dat zij hoe langs zoo meer leerlingen daardoor mogen ontwikkelen en vormen.

Van harte hopen wij in het belang der indische jeugd, dat de gymnastie, het schermen, enz. weldra op alle scholen, zoowel gouvernements als partikuliere inrigtingen mogen worden onderwezen en beoefend.

— Zondag den 18den dezer, kwamen hier ter reede de nederlandsche schepen *Jan de Witt*, kapitein F. Guijt, Jr. en *Albrecht Beijling*, kapitein G. L. Mulder, elk aan boord hebbende een detachement suppletietroepen. Het eerste stond onder kommando van kapitein Koch, die van verlof terugkeerde, had tot medegeleiders de 1e luitenant Anffmorth en de 2de luitenant Voogt, en was 149 onderofficieren en manschappen sterk.

Het tweede werd gekommandeerd door kapitein de Rooy van Zuijdewijn, eveneens van verlof terug; medegeleiders de 2e luitenants van der Hart, van de infanterie, en Jongbloet, van de artillerie, benevens de officier van gezondheid 3e klasse Deting Meijer, en bestond uit 100 onderofficieren en manschappen.

Deze detachementen zijn den volgenden dag ontscheept en naar *Weltevreden* gemarcheerd.

Het gedrag van beide detachementen wordt zeer geprezen.

— De *Javasche Courant* van heden bevat een Reglement van ceremonieel en eerbewijzen in het Gouvernement der Moluksche eilanden.

— Tevens wordt in datzelfde blad bekend gemaakt de voorwaarden, waarop het Gouvernement eene uitgestrektheid van 1436 bouws gronden, gelegen in de afdeeling Malang, residentie Pasoeroean, voor een tijdvak van twintig jaren in huur wil afstaan.

— Het is aan de ijverige en onvermoeide nasporingen van de policie te Meester Cornelis, die steeds allen lof verdient, mogen gelukken, een gruwelijken moord, nu bijkans twee jaren geleden, op den Inlander *Bidan* gepleegd, aan het licht te brengen en de daders van die euveldaad te arresteren.

De Inlander *Bidan*, landbouwer in de kampong *Tjawang*, in het zuiderkwartier der ommelanden, zoon van den Inlander *Moeng*, werd en omstreeks twee jaren uit zijne kampong vermist.

Aanvankelijk hechtte men aan deze afwezigheid niet veel gewigt, wijl het vaak gebeurt, dat Inlanders wegens kleine geschillen en huiselijk ongenoegen zich soms maanden lang uit hunne kampong verwijderen en dan eerst terugkeeren, wanneer hunne gemoederen tot bedaren zijn gekomen. Doch toen *Bidan's* wegblijven aanhield en men geene narigten hoegenaamd van zijn oponthoud kon verkrijgen, baarde zijn afwezen ongerustheid, en was het eerst toen, dat men daarvan de policie deed kennis dragen.

Niets werd verzuimd, om *Bidan* op het spoor te komen, doch alles bleef even vruchteloos, tot nu korten tijd geleden, eenige onvoorzigtige uitlatingen van personen, die aan deze misdaad de hand schijnen te hebben geleend, deden uitlekken dat hij zou zijn verslagen.

Den nacht vóór zijne verwijdering had hij doorgebragt ten huize van den Inlander *Ngantong*, in de kampong *Tjawang*.

Op dezen viel natuurlijk eerst de suspicie, dat, was er werkelijk misdaad gepleegd, hij daarvan niet kon onkundig gebleven zijn. Hij werd dus gevat en bekende al ras, dat *Bidan* in den bewusten nacht, omstreeks te drie uren in den morgen, toen hij op een bale balé in het opene voorhuis van *Ngantong* lag te slapen, door de Inlanders *Kingkiet* en *Limoen*, door een doodelijken slag op het hoofd, met een houten hamer (geganden) is afgemaakt, waarna zij hem vastbonden, in een put van den Inlander *Ayne* wierpen en den put dempten.

De policie stelde onmiddelijk een plaatselijk onderzoek in, en deed de gedempte put, waarop katjang was geplant, weder uitgraven, waarop men ter diepte van circa 2 vaâm, een menschelijk geraamte, in eene zittende houding en met de handen op den rug gebonden, aantrof, dat bij de minste aanraking uiteenviel.

Het baadje en een gedeelte van de broek, als ook het touw, waren nog niet vergaan, en zelfs de kleuren dier kleedingstukken nog duidelijk zigtbaar.

Aan dezen en aan een ring, die nog aan een der vingers stak, herkende *Moeng*, *Bidans* vader, het geraamte, als dat van zijn verslagen zoon.

Kingkiet en *Limoen* werden onverwijld gearresteerd, en hoezeer eerst halsstarrig, de hun ten laste gelegde misdaad ontkennende, beleden zij echter later hunne schuld.

Uit hunne afgelegde verklaringen is gebleken, dat *Limoen*, met behulp van *Kingkiet*, *Bidan* heeft verslagen, omdat deze een ongewenschten minnehandel zou hebben aangeknoopt met *Limoens* stiefdochter *Kono*.

Ngantong en *Ayne* hebben verklaard, de gepleegde misdaad niet te hebben durven openbaren, uit vrees voor eene bedreiging van *Limoen* en *Kingkiet*, dat hun anders een gelijk lot als *Bidan* voor de deur zou staan.

Het laat zich vermoeden, dat *Bidan*, hoezeer hem slechts een enkele slag met den houten hamer op het hoofd was toegebragt, niet daaraan zal zijn bezweken, maar dat hij waarschijnlijk daardoor bedwelmd, in den put door verstikking den dood zal hebben gevonden.

— Men schrijft ons:

Het is buiten twijfel, dat de verwikkelingen tusschen het Ned. gouvernement en het rijk van Boni, zoowel op Java als in Nederland, meer indruk hebben gemaakt, dan zij verdienen. Daartoe heeft zeker niet weinig bijgedragen het onvoldoende eener eerste expeditie, hetgeen evenwel meer moet toegeschreven worden aan een zamenloop van omstandigheden, die onverbekend zijn, dan wel aan de groote energie, moed of magt der Boniërs. Die hen slechts eenigzins heeft leeren kennen, zal met mij instemmen, dat zij geene der genoemde eigenschappen bezitten, en daardoor ook missen die groote magt, welke men hun anders, wanneer deze bestaan moet in eene menigte voor den strijd bestemde mannen, niet zou kunnen ontzeggen. Men zou bepaald kunnen aangeven, dat zij nog teeren op een ouden naam, verkregen door overmoed, en door hun uitgebreiden handel over nagenoeg den geheelen Archipel, ofschoon dikwijls zij, die voor Boniërs gehouden worden, zijn Macassaren, Mandharezen, Wadjorezen of menschen van andere plaatsen op Celebes afkomstig. Dan ook schijnt het vorstelijk huis van Boni van oudsher een buitengewonen eerbied onder de verschillende stammen van Celebes tot zich te hebben getrokken, dien het vooral in de laatste jaren getracht heeft te behouden, zoo niet te versterken, en ook eene van de bijoorzaken van den tegenwoordigen oorlog is.

De schrik voor de Boniërs onder de bevolking van Celebes, zelfs onder de daar geboren Europeanen, grenst aan het ongerijmde, en heeft zich daardoor welligt ook al overgeplant op Java en andere plaatsen van Ned. Indie.

Van het bovenstaande overtuigd, heb ik het steeds voor zeer voorbarig gehouden, dat sommige dagbladschrijvers door hun schrijven dien indruk zeer hebben vergroot, ofschoon ik mij verzekerd houd, dat zij den waren stand van zaken niet kennen, of hunne berigten putten uit bronnen, die voor een dagbladschrijver niet geldig behooren te zijn.

Zoo leest men in No. 86 van het B. H. B. een berigt omtrent den stand van zaken op Celebes, vooral Maros en omstreken betreffende, dat geheel bezijden de waarheid is, en bij het lezen mij onwillekeurig heeft doen herinneren de sprookjes, die ik in mijne jeugd wel eens gelezen had, als daar zijn van Blaauwbaard, klein Duimpje, Roodkapje etc. Althans wanneer door den berigtgever gezegd wordt, dat de Eup. korporaal vermoord is op een afstand van nog geen 200 passen van de redoute te Maros, moet men wel denken, dat die passen zijn afgemeten met eene soort van laarzen, gelijk die voorkomen in de geschiedenis van klein Duimpje, daar de plaats, waar de moord geschied is, ligt op een afstand van 5 a 6 palen van Maros. Die moord had dan ook niets gemeens met de Boniërs, die plaats staat reeds lang in slechten reuk bij de politie, die de ijverigste pogingen in het werk stelt, eenig slecht volk, dat daar, door het onbewoonde en boschachtige van het terrein, goede gelegenheid vindt, om zich te verschuilen, op te sporen. Bovendien was de reis van dien korporaal over land zoo toevallig en onverwacht, dat men althans aan geen vooraf beraamd plan kan denken, maar de moord moet toeschrijven aan zucht tot roof bij het hier bedoeld gespuis.

Overigens zijn de omstreken hier volstrekt niet onveilig, men beweegt zich even goed en gerust 's avonds na 7 uur, en in het hartje van den nacht, als op klaar lichten dag. De man, die een dusdanig berigt gaf, moet wel buitengewoon bang zijn, als hij dat niet heeft durven doen. De communicatie onder anderen tusschen Maros en Pankadjeni en verdere noorderdistricten, naar Semangi en de bergdistricten is nog nimmer gestremd geweest, bijna daaglijks werden van Semangi naar Maros onder slechts klein escorte zieken zonder eenige stoornis getransporteerd, terwijl het wel eens gebeurde, dat enkele militairen uit zucht naar Sagoweer zich geheel alleen op vrij verren afstand in den omtrek bewogen, en had men kwaad gewild, men zeer dikwijls partij had kunnen trekken van den toestand dier individu's; men heeft hen integendeel steeds met de uiterste naauwgezetheid behandeld.

En dan de stem van dien onzigtbare, die zich tot driemaal herhaalde, dat vuren door een vijand, dien men niet zag, doet weer denken aan het sprookje van Roodkapje (ik hoop maar dat ik mij in de aanhaling niet vergis). Ik heb meer dan eens den togt door de hierbedoelde bergpas, vergezeld van grootere of kleinere militaire magt, gemaakt, doch slechts zeldzaam dáár iemand anders ontmoet dan boden van den een of ander regent, of wel handelaren, die altijd op de vreedzaamste wijze hun weg vervolgden, nimmer die schrikkelijke stem, veel minder een schot gehoord of het opsteken van vlaggen ontwaard. De ontmoeting van den Majoor Heisterkamp met zijne kolonne te Paran bij Tjamba is hiervan afgescheiden, die evenwel ook niets bovennatuurlijks inhield, maar beschouwd moet worden als eene gewone vijandelijke hinderlaag, waar wel degelijk menschen gezien zijn.

Dat de weg in die bergpas slecht, fataal, en allervoordeeligst is voor een vijand, die er gebruik van weet te maken, zal niemand ontkennen, die hem gemaakt heeft, doch dat de vijand er dat gebruik van maakt of zoo veel vertrouwen op stelt, is nog niet gebleken, evenmin als het vertoonen van vlaggen te Semangi in het gezigt onzer troepen; zoolang onze troepen dáár waren, zijn zij op geenerlei wijze verontrust, en is er geen andere vlag gezien, dan onze echt oud Hollandsche vlag.

Zoo ook is het berigt van het voorgevallene te *Pakalaar*, voorkomende in een ander no. zeer overdreven. Ik ben met al het daar gebeurde niet volkomen bekend doch ik durf voor zeker aangeven, dat de moord gepleegd op den ambtenaar B. meer moet toegeschreven worden aan de onvoorzigtige handelingen van dien ambtenaar, en aan eene oogenblikkelijke volkswoede, dan aan iets anders. De moord op den sergeant der artill. K. is gepleegd door volk van Goa, dat er, (zoo als men zegt) op eene schrikkelijke wijze voor gestraft is. Meer gevallen van dien aard zijn mij niet ter oore gekomen.

Ik herhaal het, dat door dergelijke verkeerde berigten, ook een verkeerde indruk ontstaat op Java en in Nederland. Daarenboven verontrusten zij onnoodig de familiebetrekkingen van hen, die zich toevallig in deze omstreken moeten blijven ophouden.

Ofschoon uit no. 86, van het BHB. blijkt, dat zijne berigten zijn overgenomen uit het Soer. blad, raden wij echter den redacteur van dat blad aan voortaan wat voorzigtiger te zijn in het overnemen van dergelijke berigten, die hij wist te zijn ontstaan uit het orgaan van een onderofficier; hij zou daardoor voor ons alle vertrouwen verliezen met berigten van andere plaatsen, terwijl wij den redacteur van het Soer. blad in overweging geven, of het orgaan van een onderofficier wel de echte bron is, waaruit hij zijne nieuwstijdingen moet putten.

Palembang. — Gedurende de maand November ll. was de weêrsgesteldheid afwisselend. Zware stortbuijen, vergezeld van hevige windvlagen bragten eenige schade toe aan bruggen en wegen.

De handel en scheepvaart waren vrij levendig.

Uit de bovenlanden werden aangebragt:

7248	picols rijst.	76	picols	gomelastique.
2375	» padi.	112	»	getah pertja.
12787	» kapas.	61	tails	stofgoud.

De witte en zwarte rijst werden respectivelijk voor *f* 5 en *f* 4 de picol van de hand gezet. Voor de kapas werd gemiddeld *f* 8½ per picol betaald.

Aan zout werd eene hoeveelheid van 76 koijangs en 6 picols verkocht, terwijl aan regten eene som van *f* 9,766:32 werd geheven.

Uit de beneden-divisien valt over die maand niets bijzonders te vermelden.

De berigten over de te veld staande padi luiden over het algemeen gunstig en was men meest overal bezig met het wieden der ladangs.

In sommige beneden-streken hebben eenige padivelden door den hoogen waterstand geleden.

De laatst ontvangen tijdingen van *Djambi* en *Moeara Kompeh* luiden gunstig en behelzen niets merkwaardigs.

Volgens de laatste rapporten, loopende tot 14 December, is zoowel ter hoofdplaats *Palembang* als in de binnenlanden dier residentie de rust en orde nergens verstoord geworden.

Volgens een telegrafisch berigt van den 16den December is de hoofdaanvoerder van den laatsten opstand in de *Lematang-oeloe*, pangeran *Tandjong Siri*, in den nacht van den 11den December jl. door een detachement pradjoerits in zijne koedongs nabij *Endikat* overvallen en heeft bij die gelegenheid het leven verloren.

Eenige andere personen, behoorende tot zijne omgeving, werden doodelijk getroffen en van onzen kant is een pradjoerit door lanssteken gewond. (*Jav. Ct.*)

Soerabaija, 15 Dec. Nadat de verschillende schepen zoo veel mogelijk ter reede Bonthain vergaderd waren, is ZExc. de Generaal van Swieten dd. 16 Nov. ll. aan boord Z. M. stoomschip *Madura*, ter reede Makassar geëmbarkeerd, en met dien bodem naar Boelecomba gestoomd, alwaar alle schepen op order van den Generaal gedeeltelijk gesleept, gedeeltelijk heengezeild waren.

Te Boelecomba was Aro Polakka met zijne volgelingen — 500 man — reeds gedurende eenigen tijd onder de politieke leiding van den Assistent Resident Backers, toegevoegd aan den Gouverneur van *Celebes* en onderhoorigheden. Drie kompagniën van het 3e Bataillon Infanterie, een gedeelte Artillerie en een peloton kavallerie is te Boelecomba gedebarkeerd, met bestemming om over land naar Signy te trekken, terwijl de oorlogsbodems met de overige schepen, aan boord waarvan het 4e en 11e Bataillon naar Signy gingen, om zich daar in gereedheid te brengen, ten einde tegen de komst van genoemde kompagnien enz. tegelijkertijd Signy van de zeezijde te attaqueren, als de eersten zulks van de landzijde konden doen. De togt van Boelecomba naar Signy werd geschat op 3 dagen. De schepen waren reeds daags na hun vertrek te Signy gearriveerd, alwaar Z. M. schoenerbrik *Lansier* eenige dagen te voren zich bevond, ten einde verkenningen te maken. Ter reede Signy werd onder anderen door den Generaal, vergezeld van zijne adjudanten, ook eene verkenning gedaan in eene sloep, waarop door den vijand uit eene der bentings, waar zij zeer digt onder waren, gevuurd werd, zonder evenwel te treffen, ofschoon de kogels zeer digt bij de sloep kwamen. Den volgenden dag werden de bentings door de oorlogsbodems beschoten, terwijl 2 dagen daarna in den vroegen morgen de landing op een der geschiktst voorkomende punten zou worden ondernomen, onder dekking van de gewapende sloepen.

Bij het aanbreken van den dag was de marine landingsdivisie, gevolgd door het 11e Bataillon en 2 mortieren digt bij genoemd punt. Middelerwijl werd geland zonder beduidende tegenweer. Zoodra de troepen in bataille geschaard waren, vielen er 2 schooten uit de vijandelijke bentings, waarop de gewapende sloepen de bentings beschoten, en men aan den wal voortrukkende spoedig in het bezit was der bentings. De vijand bleef niet staan, maar trok steeds terug, zoodat onze troepen des avonds na een vermoeijenden togt, waarbij eenige rivieren moesten worden doorwaad, tot aan de Tangka rivier waren voortgerukt, alwaar zij in een der kampongs bivouacqueerden. Slechts het verlies van 1 man, die afgedwaald en wien door den vijand het hoofd afgesneden is geworden, was dien dag te betreuren en zijn er buitendien 2 gewond.

Daags hierop kwamen reeds eenige kamponghoofden tot onderwerping, hetgeen de volgende dagen toenam, zoodat het rijk van Signy bijna geheel tot onderwerping was, toen de troepen weêr embarkeerden, om naar Badjoa te gaan, eene kompagnie onder het kommandement van kapitein Wiegand, met den lt. der Genie Corter met 20 man, ter bouwing van een fort aan de Tangkarivier, achterlatende.

Den 3 December 's avonds kwam de *Madura* ter reede Badjoa ten anker, terwijl in den vroegen morgen ZExc. de Generaal en gevolg van boord gingen.

BIVOUAC TE TJILLOE, 4 December.

Nadere tijding. Op onzen marsch naar Tjilloë en tot heden, hebben wij geen Bonier gezien; den 6den rukken wij vermoedelijk op naar de kampong Aroe Palakka, waar wij behoorlijk in huizen zullen kunnen gelogeerd worden; van daaruit zal, zoo noodig, tegen Pasempa, het verblijf der koningin, geageerd worden; men gelooft echter, dat zij voor dien tijd in onderwerping zal komen, omdat het groote meerendeel der bevolking en hoofden tegen den strijd is. Alle officieren der expeditie zijn gezond en de gezondheidstoestand der troepen laat niets te wenschen over. De zaken schijnen dus zonder veel vechten te zullen afloopen. (*Soer. Ct.*)

LAATSTE BERIGTEN.

Met verwijzing naar ons no. van ll. Zaturdag, waar wij de voornaamste berigten, ons per telegraaf geworden, reeds hebben medegedeeld, voegen wij er hier de volgende bij:

Marseille, 8 November. Volgens berigten uit Algerie neemt de gisting in Marokko toe. De heilige oorlog tegen Spanje wordt er gepredikt. Aan de Algerijnsche grenzen heerscht insgelijks eene opgewondenheid, zoodat het noodzakelijk is de Fransche troepen aldaar te versterken, zoolang de oorlog tegen Spanje duurt. De vijandelijke stammen worden door den generaal de Marimprey vervolgd. Zij schijnen echter naar het binnenland geweken te zijn.

Parijs, 9 November. De *Moniteur* van heden bevat een depêche van den generaal Martimprey, die zich den 6den te Sidi Mohammed bij de Zekkoara bevond. Daaruit blijkt, dat door eene met groote bekwaamheid uitgevoerde beweging de generaal Durrien eene overwinning op de Zekkoara behaald had, welke even schitterend verdient genoemd te worden, als de inneming van de Smala. Hij heeft daarbij vele banieren van de Maris en Eugades veroverd. Allerwege heerschte de grootste vrees voor onze wapenen bij de inlandsche bevolking. De troepen bevinden zich in den besten toestand.

Londen, 9 November. Volgens een telegram in den *Morning Post* is de laatste zwarigheid, welke het onderteekenen van het tractaat verhinderde, thans uit den weg geruimd en zal die onderteekening onverwijld plaats vinden.

— Te Parijs is men van gevoelen, dat de benoeming van graaf Carignan hoofdzakelijk ten doel heeft, om de inlijving bij Sardinie tot een fait accompli te maken, nog voordat het congres bijeenkomt, ten einde alzoo met des te meer klem op de sanctie der groote mogendheden te kunnen aandringen. Aan den *Nord* wordt echter uit Parijs geschreven, dat dit moeijelijk zal gaan, want de Italianen zullen wel het regt hebben om hunne eigen regeringen te kiezen; maar aan geen volk kan het regt worden toegekend, om eene verandering te brengen in het staatkundig evenwigt van Europa. Dit toch is iets, dat uitsluitend tot de bevoegdheid van een congres behoort. In verband hiermede zouden, volgens hetzelfde schrijven, de mogendheden voornemens zijn de tractaten van 1815, wier onschendbaarheid toch niet meer erkend kan worden, af te schaffen, en eene algemeene acte er voor in de plaats te stellen, waarbij de verdeeling van het grondgebied, zooals het tegenwoordig in Europa bestaat, gehandhaafd wordt.

— De inschrijvingen ten behoeve van de nieuwe sardinische leening worden met den besten uitslag bekroond. Men verzekert dat het bedrag reeds het gevraagde cijfer overtreft.

Waarschijnlijk zal het dubbele van de gevraagde som verkregen worden.

— De finantieele consulta te Rome is bijeengeroepen tegen het laatst dezer maand. Het deficit, ontstaan sedert den opstand in de Romagna, wordt op 500,000 kroonen 's maands berekend.

Eene commissie van kardinalen is belast met de codificatie van de burgerlijke wetten.

— De koning van Napels schijnt besloten te hebben tot het uitvaardigen eener algemeene en volledige amnestie. Graaf d'Aquila heeft daaraan zeer veel toegebragt.

Overigens verneemt men uit Napels, dat de regering met den grootsten ijver hare krijgstoerustingen voortzet. De ligting, welke aanvankelijk bepaald was op 1800 man, zal thans op 24000 man worden gebragt. Het handgeld der vrijwilligers is ook verhoogd en bedraagt thans reeds 100 ducaten.

— De Fransche regering maakt ijverig toebereidselen voor de expeditie naar China. Reeds zullen acht à tien duizend man in den loop der maand December ingescheept worden.

— De brochure van de Montalembert, getiteld: *Pius IX en Frankrijk in 1849 en 1859,* is in beslag genomen, terwijl, naar men verneemt, tegen den schrijver en den uitgever een regterlijke vervolging is ingesteld.

— De *Patrie* bevat eene depêche uit Africa, volgens welke de oorlog tusschen Spanje en Marokko sedert den 28sten October was verklaard. Er had een gevecht in de nabijheid van Ceuta plaats gehad. De heilige oorlog tegen Spanje wordt er gepredikt. Aan de Algerijnsche grenzen heerscht insgelijks eene opgewondenheid, zoodat het noodzakelijk is de Fransche troepen aldaar te versterken, zoolang de oorlog tegen Spanje duurt. De vijandelijke stammen worden door den generaal de Martimprey vervolgd. Zij schijnen echter naar het binnenland gewekend te zijn.

— De Spaansche *Gaceta* bevat het koninklijk besluit, waarbij de marschalk, O'Donnell tot opperbevelhebber wordt benoemd van het expeditie-leger tegen Marokko.

Hetzelfde blad bevat een decreet, volgens hetwelk Spanje in vijf militaire distrikten verdeeld wordt, onder de bevelen van de generaals Concha, Dulce, Pavia, Aleson en Marchessi.

— Men wil weten, dat de Oostenrijksche regering voornemens is tot een gedwongen leening van 250 millioen over te gaan.

— De ministeriele Engelsche organen verschillen nog steeds in hunne verklaringen nopens het standpunt, waarop de onderhandelingen tusschen Engeland en Frankrijk ter zake van het congres staan. Er is evenwel alle reden om te gelooven, dat de onderhandelingen zoo verre gevorderd zijn, dat men weldra het officieele berigt van Engelands toetreding kan te gemoet zien, ook omdat Frankrijk bepaaldelijk gezind schijnt, concessien aan Engeland te doen. De *Morning Post* laat dit doorschemeren en voegt er zelfs bij, dat Frankrijk zich niet verzetten zal tegen eene eventueele benoeming van den prins van Carignan tot regent van de Midden-Italiaansche staten.

— Door de vier nationale vergaderingen van Centraal Italie, is de prins Carignan, een bloedverwant des konings van Sardinie, tot regent benoemd. Voorts heeft de minister Pepoli in de nationale vergadering te Bologna eene boodschap van de regering voorgelezen, waarin gezegd wordt, dat aan de groote mogendheden eene memorie is gezonden betreffende den wensch der bevolking, terwijl daarin ook gewezen wordt op de lasteringen, waaraan het voorloopig bewind heeft ten doel gestaan en die thans in de memorie gelogenstraft worden. De gedragslijn der regering was gematigdheid; daarin ligt de kracht en de roem der nationale beweging.

Londen, 10 Nov. De bevolking van Parma blijft zich verzetten tegen het onderzoek in zake van den moord op graaf Anviti.

— In de kamers van gedeputeerden te Hessen-kassel is een adres behandeld, waarin de herstelling van de constitutie van 1831 werd gevraagd. De keurvorst heeft geweigerd het adres te ontvangen.

— Tusschen het oostenrijksche gouvernement en de behoudende partij in Hongarye zijn verschillen ontstaan, omtrent 's keizers besluit betreffende de protestanten.

— Het fransche gouvernement is voornemens, een permanenten zaakgelastigde bij den koning van Abyssinië te accrediteeren.

— De fransche armee in Algiers heeft de Beni Snassen overwonnen.

— De cholera is onder de fransche troepen op de grenzen van Marokko uitgebroken.

— Maarschalk O'Donnell, opperbevelhebber van de krijgsmagt, is den 7den November van Madrid vertrokken.

— De officieele briefwisseling tusschen de regeringen van Spanje en Engeland, betrekkelijk de expeditie tegen Marokko, is gepubliceerd in de *London Gazette.*

— Het marokkaansche bestuur betuigt zijn verwondering, dat Spanje tot den oorlog besloten heeft, nadat al zijn redelijke eischen waren ingewilligd.

— Te Bucharest zijn onlusten uitgebroken ten gevolge van prins Kuza's bestuur.

— De aegyptische regering heeft door den franschen consul alle fransche onderdanen gewaarschuwd, om geen deel te nemen aan de uitvoering van het Suez-kanaalplan.

— De negeropstand in de Vereenigde Staten is onderdrukt.

— De liberale partij in Mexico heeft de overwinning behaald op de geestelijke partij.

— De Reformbeweging, op den grondslag der bill van Mr. Bright, maakt in het Noorden snelle vorderingen.

— Lord John Russell heeft geweigerd, in de zaak van Mortara tusschenbeiden te komen.

— Het geheele bestuur over de buskruidfabrieken in het Woolwich arsenaal is aan Sir W. Armstrong opgedragen.

— Te Dublin is een groote vergadering van de roomsche geestelijkheid gehouden, met het oogmerk om de sympathie der vergadering met den paus uit te drukken en zijn geestelijke en wereldlijke magt voor onafscheidbaar te verklaren.

— Generaal sir W. Napier heeft een tweeden brief over het nut van vrijwilligers ingeval van een inval gepubliceerd.

— De bouwlieden in Engeland blijven ophouden te werken. De werkbazen hebben werklieden van het vasteland gehaald.

— De Oxfordter en Cambridger missie naar Centraal-Africa schijnt op groote schaal te zullen plaats hebben.

— Prins en princes Frederik Wilhelm van Pruissen is voor eenige dagen te Windsor-Castle aangekomen.

— De achttiende geboortedag van den prins van Wales is den 9den November met veel geestdrift gevierd.

— Er zal een congres van de europesche mogendheden worden gehouden, maar Engeland staat er op, dat het beginsel van noninterventie in Italie een der grondslagen van de beraadslagingen zal uitmaken.

— De verschrikkelijkste storm, die men zich herinneren kan, heeft op de engelsche kust gewoed; de *Royal Charter,* een beroemde australische klipper, is met ongeveer 500 man vergaan, waarvan slechts een dertigtal gered zijn.

Men zegt, dat er tusschen den 25 October en den 3den November 96 schepen vergaan zijn, en 530 op het strand zijn geraakt of zware avarij hebben bekomen.

AANKOMST DER MAIL.

Maandag middag kwam alhier ter reede, het stoomschip *Padang,* kapt. *A. Guyot,* komende van *Singapore* en medebrengende brieven en dagbladen uit Europa, loopende tot den 10den November. Wij deelen daaruit het volgende mede.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Rotterdam, 7 November. Behalve de Italiaansche kwestie, heeft het voornemen van Spanje om Marokko den oorlog aan te doen, de algemeene bezorgdheid niet weinig vermeerderd. Engeland heeft zich daartegen verzet en zelfs eene nota deswege aan de Fransche regering doen toekomen, inhoudende dat Engeland een gewapenden aanval van Spanje op Marokko niet zou gedoogen. Het is evenwel wereldkundig, dat de Fransche regering het met Spanje in deze zaak volkomen eens is en dat beide laatstgenoemde mogendheden in onderling overleg gehandeld hebben, zoodat men te Parijs zeer goed besefte, dat de bedoelde nota ook tegen Frankrijk gerigt was. Ieder begreep dan ook even goed, waarom Engeland zoo tegen deze expeditie was. Men is namelijk te Londen tegen alles, wat strekken kan, om het overwigt van Engeland in de Middellandsche Zee afbreuk te doen. Onder de Engelsche dagbladen, die deze aangelegenheid hebben besproken, was de *Times,* in strijd met het algemeen gevoelen in Engeland, van oordeel, dat noch Spanje noch Frankrijk aan veroveringen in Marokko denken en dat Engeland dus wel zou doen, met zich in deze zaak niet te mengen. Spanje moet dit dan ook aan Engeland hebben te kennen gegeven. Hoe dit zij, de Spaansche consul heeft Tanger reeds verlaten, de staf van den generaal en chef van de Spaansche expeditie-troepen is den 5den dezer naar Africa vertrokken en de opperbevelhebber zou den 6den volgen. Engeland schijnt in deze even als in de Italiaansche kwestie, water in zijn wijn te doen en de goede verstandhouding tusschen beide magtige naburen, die in de laatste weken veel te wenschen overliet, is weer beter dan ooit. Zelfs is, naar men algemeen verzekert, tot eene gezamentlijke expeditie naar China, in het aanstaande voorjaar, stellig besloten.

De Italiaansche kwestie is in zooverre in eene nieuwe phase getreden, dat men met genoegzame zekerheid op een congres rekent, hetgeen hoogst waarschijnlijk te Parijs zal bijeenkomen. Wat echter nog kort geleden niemand geloofde, is, dat ook Engeland daaraan deel zal nemen en wel zonder de luid uitgebazuinde voorwaarden: erkenning van de autonomie der Italiaansche staten. Het is in dezen tijd, waarin men zooveel zag gebeuren, wat niemand mogelijk achtte, gevaarlijk iets a priori ongerijmd te verklaren, anders zou men geregtigd zijn aan dit berigt hoegenaamd geen geloof te slaan. Engeland toch heeft zoo bepaaldelijk verklaard, dat het geen deel aan een congres, zou nemen, dan op voorwaarde dat aan de Italiaansche staten de vrije beschikking over hun lot zou worden gelaten, dat niemand aan de mogelijkheid van eene veranderde politiek in dit opzigt kon gelooven. En toch wordt ook gezegd, dat lord John Russell zou aftreden, terwijl van een anderen kant wordt beweerd, dat Oostenrijk concessien zou hebben gedaan. Welke? daaromtrent blijft men het antwoord schuldig. Deze verandering van Engeland – altoos zoo ze bevestigd wordt — wekt te meer bevreemding, omdat de *Times* dezer dagen een brief van keizer Napoleon aan koning Victor Emanuel heeft openbaar gemaakt, waarin de keizer zijne politiek ten opzigte van Italie blootlegt en alle hoop beneemt aan dezulken, die nog altijd geloofden, dat hij de herstelling der hertogen niet zou goedkeuren. In dien brief komt hoofdzakelijk voor, dat Italië behoort te bestaan uit verschillende onafhankelijke, door een bond vereenigde staten, die ieder voor zich een eigen stelsel van vertegenwoordiging kunnen aannemen. Die bond zal het beginsel der Italiaansche nationaliteit bekrachtigen, en eene gemeenschappelijke vlag en een gemeenschappelijk tol- en muntstelsel aannemen. Het centraal bestuur zal te Rome gevestigd zijn, zamengesteld uit vertegenwoordigers, door verschillende vorsten benoemd uit eene door de kamers dier staten opgemaakte lijst, ten einde de invloed der regerende vorstenfamiliën, van wie beweerd wordt, dat zij naar de zijde van Oostenrijk overhellen, worden opgewogen door het populair element. Het voorzitterschap der confederatie moet worden opgedragen aan den paus, die hervormingen zal invoeren. Oostenrijk doet afstand van het regt om garnizoen te leggen in Piacenza, Ferrara en Commachio. De regten der hertogen blijven voorbehouden, doch de onafhankelijkheid van centraal-Italie, wordt mede gewaarborgd, doordien de vreemde interventie door die regeling wordt uitgesloten. Venetie, moet een zuiver Italiaansche provincie zijn. Parma en Piacenza moeten met Piemont vereenigd worden. De hertogin van Parma moet Modena verkrijgen, terwijl Toskane, met eenige vergrooting van grondgebied, aan den groothertog Ferdinand moet worden teruggegeven. Voorts zal in Italie een stelsel van welbegrepen vrijheid ingevoerd, een Italiaansch bondsleger opgerigt en moeten Mantua en Peschiera tot bondsvestingen verklaard worden.

Tot dusverre is de echtheid van dien brief nog van geen enkele zijde in twijfel getrokken.

Wat overigens de tijdingen van het schiereiland-zelf betreft — deze leveren weinig verblijdends op. Overal begint zich een geest van reactie, door Oostenrijksche zendelingen gevoed, te openbaren en wat erger is, er vertoont zich reeds een geest van naijver tusschen de hoofdstad van Lombardije en die van Sardinie, welke voor het jonge koningrijk gevaarlijk kan worden. Eenige dagen geleden heeft de Sardinische minister van gratie en justitie zijn ontslag genomen, wegens de verplaatsing van het hof van cassatie naar Milaan, hetgeen tegen den wil diens ministers plaats had. Milaan schijnt voor Turin niet onder te willen doen. Een eerste gevolg was, dat de geheele balie van Turin tegen dien maatregel protesteerde, die echter alleen schijnt genomen te zijn, om Milaan eenigzins te bevredigen. Men verzekert dat Lombardije zelfs reeds den wensch heeft te kennen gegeven, om eene afzonderlijke provincie te vormen, onder het bestuur van een gouverneur en van een afzonderlijken minister. In Toskane wint het gevoelen meer en meer veld, dat het land weldra tot den ouden toestand zal terugkeeren en dit maakt den toestand der provinciale regering zeer moeijelijk. Intusschen laat men er den moed nog niet zakken. De vier nationale vergaderingen van centraal-Italie, namelijk die van Toskane, Modena, Parma en de Romagna, zijn bijeengeroepen, om eene nieuwe mededeeling van de respective regeringen te ontvangen. Men denkt, dat het doel is de toestemming dier regeringen te vragen, om aan Victor Emanuel — volgens anderen, aan den prins de Carignan — het regentschap op te dragen.

— Er is te Parijs een brochure verschenen, getiteld: *De vrede van Villafranca en de Zuricher conferentie,* door den ridder Louis Debrauz, schrijver van het werk: *Het tractaat van Parijs van 30 Maart, beschouwd in zijne oorzaken en gevolgen.* In deze brochure, in een Oostenrijkschen geest geschreven, worden nopens de bijeenkomst der beide keizers te Villafranca naauwkeurige bijzonderheden medegedeeld. Zelfs is de heer Debrauz in staat de woorden op te geven, met welke de keizer van Oostenrijk zijn eisch tot herstelling der leden van zijne familie in Toskane en Modena, heeft ingeleid

Zoo zou keizer Frans Joseph o. a. aan keizer Napoleon toegevoegd hebben, dat hij zich nooit tot eene coalitie leenen zou, die bestemd was om eene verandering der dynastie in Frankrijk te begunstigen; dat Oostenrijk daar geen belang bij had en dat hij, Frans Joseph, daartoe ook niet geneigd was, zijnde hij ook vrij van iedere verpligting. Deze verklaring zou den 11den Julij te Villafranca gedaan zijn, terwijl de Oostenrijksche regering eenige dagen te voren als doel van den oorlog o. a. heeft opgegeven de onttrooning van keizer Napoleon! Het is moeijelijk zulke tegenstrijdige verklaringen te rijmen. Natuurlijk heeft men dan ook hoegenaamd geen waarborg voor hetgeen de heer Debrauz opdischt, om de eenvoudige reden dat de beide keizers alleen geweest zijn en men niet wel kan aannemen, dat een van beiden den schrijver naauwkeurig met de kleinste bijzonderheden zal hebben bekend gemaakt.

In Napels wordt de staat van zaken niet beter. Op Sicilie is de gisting zeer groot.

Het corps diplomatique te Napels is niet tevreden over de handelingen der regering. Men zegt dat de Engelsche gezant haar harde waarheden heeft doen hooren.

Het departement van oorlog ontwikkelt eene groote bedrijvigheid. De regering laat te Munchen en Weenen soldaten aanwerven. Naar het leger in de Abruzzen worden telkens ammunitie en proviand gezonden. Het is verdeeld in drie legerkorpsen, onder het opperbevel van den generaal Pianelli. Daar de andere generaals in dat leger geen kennis bekomen hadden van die keuze, hebben zij geweigerd hem te gehoorzamen.

In Duitschland was de aandacht in de laatste dagen bijzonder gevestigd op de bijeenkomst van den keizer van Rusland met den Prins-regent van Pruissen te Breslau. De Pruissische bladen roemen bij deze gelegenheid de liberale en kordate, zoo binnen- als buitenlandsche staatkunde van keizer Alexander, en de *Preuss. Zeit.* ziet in de tegenwoordige bijeenkomst niets minder dan een verbond tusschen Rusland en een waarborg te meer voor den algemeenen vrede in Europa. Tegelijk treedt hierbij, volgens dit blad, de isolering van Oostenrijk weder meer bijzonder op den voorgrond. Dergelijke redeneringen dragen niet weinig bij, om den gedrukten toestand te Weenen te vermeerderen, die er reeds heerscht door de laatste finantiële openbaringen door de onverwachte aftreding van den heer v. Hubner en diens vervanging door den heer Thierry, van wien men ter naauwernood weet, wie en wat hij is; door de eindelooze moeijelijkheden in Italie, en wat dies meer zij.

Wat de inmenging van den bondsdag in de Duitsche beweging betreft, daarvan verwacht men weinig goeds. Dezelfde gedachten schijnt de keurvorst van Hessen te koesteren over zoodanige inmenging, want naar thans wordt berigt, moet een voorstel van zijne eigene Stenden over de jarenlange constitutie-kwestie eindelijk door hem zijn aangenomen.

Overal in Duitschland worden de toebereidselen voor het Schillers-feest op groote schaal voortgezet. ~~Te Berlijn is echter van wege de policie het houden van een openbaren optogt~~ verboden, o. a. op grond, dat zoodanige publieke demonstratien niet voegzaam zijn in een tijd, waarin de koning in een zoo zwakken toestand verkeert! Te Weenen daarentegen zal de feestelijke optogt met den meesten luister plaats hebben. Intusschen heeft de prins-regent van Pruissen toch 10,000 th. toegestaan voor een standbeeld van den dichter, dat op de Gendarmemarkt te Berlijn zal worden opgerigt.

De tijdingen uit Konstantinopel komen hierop neder. Husseinpacha, een mufti en nog een paar andere voorname personen, allen hoofden der laatste zamenzwering, zijn ter dood veroordeeld. Dit vonnis had de stad in eene buitengewone gisting gebragt, die zoo ver ging, dat de ontevredenen den sultan hebben laten bedreigen. De executien werden dus voorloopig uitgesteld. Een daarop gevolgd keizerlijk bevelschrift des sultans, waarin de misbruiken in het finantieel beheer van Turkije worden blootgelegd, heeft niet weinig verwondering en zelfs ontevredenheid gebaard, waarvan de aftreding van den grootvizier een eerste gevolg was. De nieuwe grootvizier eischte, alvorens zijne functien te aanvaarden, dat geen der zaamgezworenen zou worden geëxecuteerd, waarin de sultan onmiddelijk toestemde. Wat van een zoo zwakke regering te wachten is, behoeft geen toelichting. Overigens wenscht de nieuwe grootvizier afdoende hervormingen en dat de Turksche geestelijkheid daartoe zal medewerken. De sultan heeft een derde van zijn inkomsten aan den staat afgestaan.

NEDERLAND.

(*Van den specialen Correspondent van den Java-Bode.*)

's Gravenhage, 9 November 1859.

Eindelijk, mijn waarde redacteur, zijn dan de spoorweg-concessiën door de Tweede Kamer aan de orde gesteld en door haar in behandeling genomen. Wij koesteren voor de Tweede Kamer den eerbied, dien elk Nederlander aan zijne volksvertegenwoordiging verschuldigd is, maar men zou blind moeten zijn, wanneer men niet erkende, dat de leden der Staten-Generaal, voor een zeer groot gedeelte, in deze kwestie niet het volk, maar het distrikt, dat hen afvaardigde, of, erger nog, hun persoonlijk belang, vertegenwoordigen. Zoo gij er het bewijs van mogt verlangen, leg dan naast de naamlijst der leden de kaart der spoorwegen, waarvoor de concessiën behandeld worden, en gij behoeft slechts na te gaan, of deze of gene streek of gemeente er mede gediend is, om de stem te weten van het lid, dat uit die streek of uit die gemeente werd afgevaardigd.

Het middenpunt bijv. is Arnhem, niet Utrecht — de heeren uit Utrecht zijn er derhalve tegen. Een der gewigtigste punten op de lijn is Rotterdam — de heeren uit Rotterdam zijn er dus voor, en de heeren uit Amsterdam derhalve tegen, omdat de voordeelen aan Rotterdam te beurt vallende, nadeelen of althans grieven zijn voor Amsterdam. Friesland wordt niet genoegzaam begunstigd door lijnen, naar het oordeel der Friezen, de heeren uit die provincie zijn er dus tegen. De heeren uit Noordbrabant — met uitzondering van die uit den Bosch, welke stad eene regtstreeksche verbinding met Utrecht wil — en uit Limburg zijn er voor, waarom? de kaart wijst het u aan.

Gij moogt dit natuurlijk vinden, maar 't is de roeping niet van den volksvertegenwoordiger, dat hij zich leiden laat door bijzondere belangen, door *l'esprit du clocher*, in plaats van vóór alles het algemeen, het nationaal belang in aanmerking te nemen. Want 't is toch moeijelijk te gelooven, dat een man, omdat hij in Friesland woont, tot eene andere conclusie kan komen, dan een ander, die in Groningen te huis behoort, wanneer beiden omtrent hoofdbeginselen het steeds eens waren. Er zijn evenwel uitzonderingen, wij willen u hier slechts één noemen, de heer van Lijnden, die gesproken heeft en stemmen zal *tegen* de wet, dus tegen het privaatbelang van Arnhem, dat hem afvaardigde. Zoo de heer van Lijnden welligt om deze reden zijn mandaat mag verliezen, de achting van velen heeft hij er gewis door gewonnen.

't Is ook den leden alleen niet te wijten, dat zij spreken en stemmen zullen uit *esprit de clocher*, de Regering heeft hun den strik gespannen: de Zeeuwsche afgevaardigden stemmen voor de noorderlijn, omdat die noorderlijn thans in een wets-ontwerp is opgenomen met de zuiderlijn, waarbij de Zeeuwsche behoort, en zij weten maar al te goed, dat zoo deze voordragt niet doorgaat, Zeeland nog jaren lang de afgezonderde en ongenaakbare provincie zal blijven. De Groningsche en Overijsselsche heeren stemmen voor de zuiderlijn, die zij anders om de kosten waarschijnlijk zouden bestrijden; maar stemden zij deze lijn af, ook de noorderlijn werd gelijktijdig onbepaald verdaagd. De Regering weet dat; daarom heeft zij de beide lijnen in eene voordragt zaamgevat en het doorgaan harer wet zal het gevolg zijn eener vernuftige kansrekening. Zeer vernuftig — maar eerlijk, in politieken zin, is die handelwijze niet.

Maar zal die kansrekening door de uitkomst bekroond worden? 't Is nog onzeker, en zoo men bij den aanvang der discussien de berekening maakte, dat de wet met eene meerderheid van 6 of 8 stemmen zal doorgaan, er openbaren zich verschijnselen, die den uitslag twijfelachtig maken. Ik haast mij evenwel er bij te voegen, dat dit niet het gevolg is van de discussien zelven; zoo ooit dan zou men bij deze voordragt zeer goed den raad kunnen toepassen, dien de heer van Dam van Isselt eens gaf, om eerst te stemmen en daarna te beraadslagen. Zoo dit overtollig mogt zijn, 't ware interessant, daar men er door vernemen zou, welke schoonschijnende gronden ieder voor zijne meening weet op te delven.

De heer van *Hall* — afgevaardigd uit Hoorn in Noord-Holland — zegt dat hij staatsspoorwegen wil. Zoo er staatsspoorwegen waren voorgesteld, dan zou, zoo beweren sommigen, de heer van Hall partikuliere ondernemingen verlangen. Thans zegt hij, dat er geen geld voor die partikuliere ondernemingen zal zijn te krijgen; in tegenovergesteld geval zou hij misschien beweren, dat de kapitalisten naar deze geldbelegging ~~smachtten. De heer van Hall, die door velen als het~~ hoofd der antiministeriele spoorwegbeweging wordt beschouwd, bestreed vooral de plannen op finantieel terrein en achter zijne cijfers bleef Hoorn en Noord-Holland geheel verborgen, evenzeer als de kans des sprekers, om bij den val van den heer van Bosse, weder, als de man die spoorwegen geven zal van staatswege, de portefeuille van finantien te aanvaarden.

Ook de heer *Begram* uit Gorinchem — zie de kaart — verlangt staatsspoorwegen. De heer *Schimmelpenninck van der Oye* was eveneens van die meening en berekende, dat men voor 60 millioen in zeven jaren tijds al de lijnen kan aanleggen, die noodig waren. Hij vergat evenwel een rivierovergang of eene aansluiting.

De heer van *Voorthuijsen* uit Amsterdam vond in de voordragt geen hoofddoel voor de rigtingen, en zag er eene uitgave in, die niet strookte met den toestand onzer belastingen.

De heer de *Poorter* — uit 's Hertogenbosch — is tegen de wet, omdat de Groningsche lijn niet aan de Duitsche spoorwegen aansluit en Amsterdam miskend wordt, terwijl hij in verband daarmede als de fout aangeeft, dat Utrecht niet het centrum is. Eindelijk vreest hij ook, dat men geen geld zal krijgen voor de ondernemingen en de wet dus zonder uitvoering zal blijven. Gij ziet, de heer de Poorter zwijgt geheel van het standpunt, dat den Bosch ten opzigte der voorgestelde lijnen heeft.

Ook de heer *Kien* — uit Utrecht — wil staatsspoorwegen, waarvan Utrecht het middenpunt zal zijn.

De heer van *Heukelom* — uit Amsterdam — wil geen staatsspoorwegen en juist daarom is hij tegen deze wet; hij is er ook tegen, omdat de regering niet juist schijnt te weten, wat zij beoogde, het internationaal of binnenlandsch verkeer, goederen- of wel passagiersvervoer; terwijl hij eindelijk de concessiën te kostbaar acht.

De heer *Zijlker* — uit Groningen — komt voor zijne meening uit: als er eenige wijziging wordt gebragt in de noorderlijn, dan zal hij voor de wet stemmen.

De heer van *Akerlaken* — uit Hoorn — keurt het ontwerp af, omdat de lijnen te kostbaar zijn en Noord-Holland buitengesloten wordt.

De heer van *Reede van Oudtshoorn* — uit Utrecht — verlangt het centrum der lijnen in die stad.

De heer *Wintgens* — uit Delft — acht Amsterdam miskend en de lijnen te slingerend. Hij is daarom tegen de voordragt.

De heer *Godefroi* — uit Amsterdam — is tegen de keuze der rigting.

De heer van *Heiden Reinestein* is voor de wet: hij is gunstig voor Drenthe, zijne provincie. De heer *Betz* — uit Rotterdam — is zeer voor de wet; hij keurt alles goed; de concessiën zijn voortreffelijk.

De heer *Idserda* — uit Friesland — is tegen de wet, omdat de vereeniging van Harlingen of Leeuwarden met Zwolle en Deventer niet daarin is opgenomen.

De heer *Dommer van Poldersveld* — uit Nijmegen — is zeer voor de wet: Arnhem als middenpunt en eene lijn over het nabij gelegen Nijmegen naar Venlo is dan ook voor die streek van belang.

De heer *van Foreest* — uit Alkmaar — wil, dat de staat de lijnen bepale en door particulieren laat aanunemen. Hij zal op het eind der discussien eene motie doen, dat de staat eerst de lijnen bij de wet vaststelle.

De heer *van Lijnden* — uit Arnhem — wij zeiden het reeds, sprak tegen de belangen van die stad en verklaarde zich bovendien voor staatsspoorwegen.

De heer *van Bieberstein* — uit Maastricht — is voor de wet en vindt de Limburgsche lijnen uitnemend.

De heer van *Asch van Wijck* — uit Amersfoort, provincie Utrecht — is tegen de wet, omdat hij staatsspoorwegen wil en vooral omdat de rigting, zijns inziens, niet deugt.

De heer *Hoynck van Paprendrecht* — uit Rotterdam — verdedigt de voordragt met vuur.

De heer *Luyben* — uit 's Hertogenbosch — wijdt zijne *maidenspeech* aan eene krachtige bestrijding van het stelsel door de regering aangenomen. Ook hij wil staatsspoorwegen om verschillende reden, en keurt de rigting af, schijnbaar niet, evenwel, om het gemis der verbinding tusschen Utrecht en 's Hertogenbosch.

De heer van *Nispen van Sevenaer* — uit Nijmegen — bestrijdt haar op grond van finantiele bezwaren.

Zoover staan thans de discussien, die waarschijnlijk nog eenige dagen duren zullen, alvorens het oogenblik der stemming daar is.

Voor morgen zijn ingeschreven de heeren de Kempenaer, (tegen) van Wintershoven (voor) Dullert onzeker) van der Poel (voor). (*Wordt vervolgd*).

De overland-post, loopende tot 7 September, is den 30sten October hier te lande aangekomen.

Rotterdam, 6 November. De gezondheidstoestand begint op enkele plaatsen te verbeteren, vooral wat de cholera betreft, die in de maand Oct. hier slechts 140 slagtoffers maakte. De moeras-koortsen blijven steeds woeden en werpen in Friesland vele menschen op het ziekbed. In Groningen wordt het ook daarmede iets beter. De weêrsgesteldheid is tot opruiming dier epedimie zeer gunstig, want in de laatste dagen heeft het herhaaldelijk vreeselijk gestormd. Het getal ongelukken is zeer talrijk, men wil zelfs, dat in de vorige week ongeveer 150 vaartuigen op de Noordzee ten gronde gingen.

— Z. M. heeft *benoemd* tot ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw N. Trakranen, benoemd president der factorij der Nederlandsche Handelmaatschappij te Batavia, laatstelijk mede-directeur dier maatschappij; tot ridders 4de kl. van de Mil. Willemsorde, den off. van gez. 2de kl. van het leger in O.-Ind. *T. J. Jorritsma*, en den thans met verlof hier te lande aanwezigen, 2den luit. der inf. van genoemd leger *J. D. de Bruyn* als hebbende zich bij de verovering van Djambi den 6den Sep. 1858 onderscheiden; den gepens. luit.-kol. van het leger in Nederl. Indie *J. Vertholen*, werkzaam bij het depart. van kolonien, tot milit. adviseur bij hetzelfde depart. en tot ridder der orde van den Nederl. Leeuw; — *vergund* aan *C. Bosscher*, resident van Ternate, het aannemen der onderscheidingsteekenen van officier der Leopolds-orde, hem door den koning der Belgen geschonken; — *eervol ontslagen*, op verzoek, den met verlof hier te lande aanwezigen ond.-intend. der 2de ~~kl. bij de mil. adm. van het leger in Ned. Indie~~ *O. R. F. Immink*, onder toekenning van pensioen; *W. F. Steenstra Toussaint*, stadsgeneesheer te Samarang, thans hier te lande; — *erkend*, *Henry Anthon* jr. als consul van de Vereenigde Staten van America, te Batavia.

— Z. M. de koning bevindt zich voortdurend op het Loo, waar groote jagtpartijen worden gehouden.

— H. M. de koning is over Lyon naar Marseille en van daar naar Nizza vertrokken, waar H. M. zich thans bevindt en nog eenigen tijd zal vertoeven. Tegen het einde dezer maand wordt H. M. over Straatsburg en Stuttgardt in de residentie terug verwacht. Het is ons zeer aangenaam hierbij te mogen vermelden, dat het zachte klimaat op H. Ms. gezondheidstoestand een gunstigen invloed schijnt uit te oefenen, daar H. M. thans zeer welvarende is.

— Z. K. H. de prins van Oranje heeft den keizer van Rusland een bezoek gebragt en van Z. M. een regement Uhlanen ten geschenke bekomen. Dat regement zal, blijkens een in het dagblad van St. Petersburg openbaar gemaakte dagorde, den naam van den prins dragen. Thans bevindt de prins zich aan het hof van Berlijn en heeft van den prins-regent de Zwarte Adelaars-orde bekomen.

— Z. K. H. prins Frederik is met zijne gemalin en dochter hier te lande teruggekeerd.

— Na eene korte ongesteldheid is te 's Hage overleden R. F. baron Groenix van Zoelen, in den ouderdom van 58 jaren, kamerheer des konings en oud lid van de eerste kamer der staten-generaal en der provinciale staten van Zuid-Holland.

— Door den minister van oorlog is aan de chefs van de korpsen infanterie eene circulaire gerigt, waarbij kennis gegeven wordt, dat aan de onderofficieren en korporaals, tot gemelde korpsen behoorende, die geneigd zijn bij het Indische leger over te gaan, eene premie zal worden toegekend voor de onderofficieren ten bedrage van *f* 140 en voor de korporaals van *f* 125.

— Omstreeks een 80tal onderofficieren zullen in den loop der volgende maand te Breda aan het examen deelnemen; en wel 63 aspiranten dingende naar de betrekking van 2de luit. der infanterie, 5 idem voor de artillerie, en 11 idem voor de kavallerie. De laatsten zullen van hunne praktische kunde te 's Gravenhage moeten doen blijken, en wel onder toezigt van den kolonel Castendijk, kommandant van het 3de reg. dragonders aldaar, en den majoor Sodenkamp, van laatstgenoemd korps.

— Den 23sten dezer is te Haarlem overleden de heer H. Roijen, gepensioneerd generaal-majoor, buitengewoon adjudant des konings, ridder van de militaire Willemsorde en komm. van het legioen van Eer.

— Wij vernemen, dat bij de stapel- en constructiemagazijnen te Delft een aantal getrokken geweren no. 1 in gereedheid zijn gebragt. Ten gevolge van Zr. Ms. besluit, dat de infanterie in het algemeen met die geweren zal worden gewapend, zullen thans de onderofficieren en verdere manschappen der infanterie-regementen, behoorende tot de linie-kompagnien, even als de tirailleurs-kompagnien, met het getrokken geweer no. 1 worden gewapend.

— Uit Harderwijk is den 8sten dezer alhier aangekomen een detachement suppletie-troepen, sterk 160 man. Het is geembarqueerd aan boord van het schip *Jason*, gezagvoerder J. H. Lammerts van Bueren, om met gemelden bodem naar Java te vertrekken, onder kommando van den luit.-kolonel W. E. Kroesen.

— Den 20sten dezer zal van Harderwijk vertrekken en overgaan aan boord van het schip *de Vrede*, gezagvoerder L. van der Plas, liggende in het Nieuwe Diep, bestemd naar de Oost-Indien, een detachement sterk 125 onderofficieren en manschappen, onder bevel van den gepensioneerden kapitein der O. I. infanterie T. M. Bielen, medegeleiders de 2de luitenant der infanterie. L. Benze en de officier van gezondheid 3de klasse A J. H. van der Mijll Dekker.

— De stoomschepen *Cornelis Dirks*, kommandant Koopman en de *Citadel van Antwerpen*, kommandant Moesel, zijn den 28sten Oct. onder zeil gegaan, met bestemming naar Java. De *Juno*, die ook tot vertrek gereed lag, heeft schade bekomen van een Fransch stoomschip, dat met onklare machines in de haven van Texel liep. Daarna is het fregat *de Wassenaer* des nachts van een anker geslagen en op de *Juno* geloopen, welke bodem daardoor op nieuw schade bekwam. Het vertrek der *Juno* is dus voorloopig uitgesteld.

— De *Wassenaer* zal naar Portugal vertrekken, daar gestationeerd blijven, en gereed zijn, om bij het eerste berigt uit Indie, dat dit noodzakelijk maakt, derwaarts te vertrekken.

— Zr. Mr. schroefstoomschip *het Loo*, onder bevel van den luit. ter zee 1ste kl. J. van Gogh, is, blijkens een bij het depart. van marine ontvangen telegrafisch berigt, den 31sten October van Cadix vertrokken, ter voortzetting zijner reize naar Batavia.

— Den 30sten October is hier gearriveerd een detachement suppletie-troepen, sterk 150 onder-officieren en manschappen, om onder bevel van den luit.-kolonel der O. I. infanterie J. H. Crena, met het Nederl. barkschip *Graafstroom*, gezagvoerder G. H. Ruhaak, naar O.-I. te worden overgebragt.

— Te Nieuwe Diep arriveerde den 23sten October van Harderwijk en is aan boord van het schip *Elise Henriette*, gezagvoerder P. J. Deterding, ingescheept een detachement suppletie-troepen van 125 man, onder het kommando van den van verlof naar Indie terugkeerenden 1en luitenant der infanterie W. J. Lindgreen, en voorts onder medegeleide van de 2de luitenants C, W. Schotborgh en K. Schotborgh, beiden van het leger in O.-I.

— Men verneemt dat aan den Oost-Indischen ambtenaar C. W. F. Neys, laatstelijk kontroleur der 2de klasse bij de landelijke inkomsten en kultures op Java, thans met verlof hier te lande, bij beschikking van den minister van koloniën, is opgedragen, zich met de heeren Enklaar, Riphagen en Co., fabrikanten van landbouwwerktuigen te Hattem, in betrekking te stellen, ten einde den aard, de inrigting en het gebruik te leeren kennen van die werktuigen, welke welligt bij de Indische kultures met vrucht gebezigd kunnen worden, om bij eventuelen invoer daarvan, na zijn terugkeer in Indie in staat te zijn al die inlichtingen te verstrekken, welke tot een nuttig gebruik vereischt worden.

SPANJE.

Madrid, 4 Nov. De bisschoppen in Spanje beginnen mandementen uit te vaardigen ter gelegenheid van den oorlog; allen zijn in zeer oorlogzuchtigen geest geschreven. De patriarch van Indië, Mgr. Iglesiras y Barconès, heeft in zijn mandement blijken gegeven, dat hij zeer gemakkelijk de woorden der klassieke schrijvers met die der heilige schrift verwart. In zijn amendement aan het leger toch zegt hij: »Verheugt u! Indien gij overwint, dan doet gij dit in naam van den Heer en zult niet vergeten, hem door het nazeggen dezer woorden uwe dankbaarheid te betuigen: »De Heer heeft zijn volk verlost en het de vrijheid gegeven!" Indien gij valt, dan zult gij stervende de troostrijke woorden van den Heiligen Geest herhalen: »Hoe zoet en eervol is het voor het vaderland te sterven!"

Tot nog toe heeft iedereen gemeend, dat Horatius deze laatste woorden had geuit: »*Dulce et decorum est pro patria mori!*" De heer Iglesias y Barconès keurt. het echter beter, ze aan den Heiligen Geest toe te schrijven

— De meeste dagbladen behandelen de vraag, of maarschalk Narvaez zijne diensten voor den Marokkaanschen oorlog al of niet aan de koningin heeft aangeboden; de meest oordeelen, dat hij dat niet heeft gedaan.

— De Spaansche zendelingen te Tanger hebben een adres aan de koningin gerigt, met verzoek het leger te mogen volgen als tolken, daar eenigen het plat-Arabisch kunnen spreken, of als ziekenoppassers bij de ambulances.

— De keizer van Marokko heeft bevel gegeven, al het vee en alle levensmiddelen naar het binnenland te vervoeren. Fez is aangewezen als bewaarplaats voor al het vee der stammen aan de kust.

— Een brief uit Tanger van 26 Oct. meldt, dat Sedi Mohammed el Kiatib, minister van buitenlandsche zaken in Marokko, voor het geven van een stellig antwoord op het ultimatum van Spanje, met de consuls van Engeland, de Vereenigde Staten, Belgie, de Beide Sicilien, Portugal en Zweden heeft geconfereerd, welke vergeefsche pogingen in het werk hebben gesteld, concessien ten gunste van den eisch van Spanje te verkrijgen.

— Uit Tetuan word berigt, dat de paniek aldaar na de oorlogsverklaring zeer groot is. De Fransche consul, die tevens belast is met het consulaat van Portugal en de Vereenigde Staten, en de Engelschen hebben hunne landgenooten aangeraden, zich op het eerste signaal in te schepen.

De Pacha der stad heeft aan de Joodsche familien aangekondigd, dat hij zich niet tegen hun vertrek zou verzetten, doch hun aanraadde te blijven, daar hij de Mellan (de wijk waar de Christenen en Joden wonen) zou verdedigen.

Ingezonden Stukken.

De openbare examina bij de Gouvernements scholen.

Bij vijf Gouvernements scholen hier ter hoofdplaats werd in de laatste veertien dagen examen gehouden. Die examens waren *publiek*, maar, zoo ik mij niet vergis, was er geen enkele toeschouwer. De ouders of voogden der *leerlingen* droegen er toch kennis van?

Het is een treurig verschijnsel, die weinige belangstelling! Zoo lang dat niet beter wordt en de huiselijke opvoeding wat meer medewerkt, zal het schoolonderwijs, hoe goed en degelijk het ook anders mag genoemd worden, niet veel nut stichten.

Die openbare examina bij p.m. vijftig scholen kosten het Gouvernement jaarlijks eene aanzienlijke som aan prijzen, welke bij zulke gelegenheden aan een vijfde gedeelte van het aantal leerlingen op iedere school worden uitgereikt.

Indien de Hoofd-Commissie van Onderwijs eens wist, wat al kwaad er reeds door het verstrekken van die prijzen gesticht is en nog gesticht wordt, zij zou voorzeker eene andere wending geven aan wijze van belooning, die nog altijd hier gevolgd wordt, niettegenstaande men in het Moederland er reeds lang van teruggekomen is.

Gonka zegt in zijne Kweekschool: „Toen men de stellige straffen op de school is gaan verminderen en zelfs geheel heeft afgeschaft, is men echter bedacht geworden, het gemis van dit krachtig werkend tuchtmiddel te vergoeden, door straffen en belooningen uit te denken, die op het eergevoel werken. Onder deze laatsten behooren vooral het geven van *boek*-en *prentgeschenken*, die men bij opentlijke gelegenheden, als bewijzen van betoonde vlijt en gehoorzaamheid, aan de kinderen uitreikt. Sedert lang heeft men echter ingezien, dat er langs dezen weg veel meer *kwaad* dan *goed* gesticht werd, en is men van het uitreiken van boekgeschenken bij openbare schoolexamens teruggekomen; en waar dat nog is blijven bestaan, heeft men de schadelijke werking, die het niet alleen op de kinderen, maar ook op de ouders der kinderen had, zooveel mogelijk trachten weg te nemen, door aan alle kinderen nuttige boekjes tot aanmoediging te schenken. En inderdaad, er is geen diepe *paedagogische* kennis noodig, om zich te overtuigen, hoe uiterst moeijelijk het is in scholen belooningen als de genoemde te geven, zonder dat de achting en het vertrouwen van den onderwijzer of der onderwijzeres er bij lijden, en bij sommige kinderen *nijd*, bij andere *hoogmoed*, bij dezen *moedeloosheid*, bij genen *ijverzucht* ontstaan."

Hetgeen echter het kwaad nog verergert is de *maatstaf*, waarnaar die belooningen gewoonlijk worden uitgedeeld. Die maatstaf toch is bij de meeste Gouvernements onderwijzers de gehouden aanteekening van *goed*-en *afkeuringsteekens*; een allergebrekkigst en hoogst schadelijk middel, om daarnaar het oordeel over het doorgaand gedrag der kinderen te regelen, en wel juist daarom te meer, omdat, bij het geven van die aanteekeningen van ijver en goed gedrag, *eene vergelijking der kinderen onderling* tot maatstaf dient en niet ieder kind als *individu*, naar eigen aanleg en kracht, beoordeeld wordt.

Sommige onderwijzers volgen nog getrouw die oude manier, mogelijk wel, omdat het zoo is voorgeschreven! Anderen weten het te ontduiken, door op de staten, die bij gelegenheid van het examen aan de Hoofd- of Subcommissie van Onderwijs moeten worden ingediend, het aantal *goed*- en *afkeuringsteekens* naar goeddunken in te vullen. Nog anderen, wier tractement het toelaat, getroosten zich eene geldelijke opoffering, koopen voor eigen rekening er nog voor het overblijvende $^4/_5$ gedeelte prijzen bij — en geven ieder kind wat.

Straffen en belooningen, ja, kan men in de school evenmin als in ieder huisgezin ontberen; maar laten ze zoo veel mogelijk, met uitzondering van enkele buitengewone gevallen, natuurlijke gevolgen zijn van het gedrag des kinds, dat steeds eenig verband behoort te zien tusschen de daad en de daarop gevolgde straf of belooning. Al te dikwijls toegepast, verliezen zij echter hunne kracht, en voor ieder *goed* of eenigzins *minder goed* afgemaakt werk *goed*- of *afkeuringsteekens* te geven, maakt het kind er eindelijk onverschillig voor of brengt het al ligt in den waan, dat het voor iedere goede daad *moet* beloond worden.

Vele onderwijzers zouden, om al die opgenoemde redenen, de examens bij de gouvernements scholen wel willen afgeschaft zien; ik voor mij denk er echter zoo niet over. In 't algemeen is wetenschappelijk onderzoek noodzakelijk, hoezeer het dan ook geen onfeilbaren maatstaf en zekeren waarborg kan opleveren. Bij de gouvernements scholen acht ik die examens noodzakelijk, zoo tot aanmoediging van de tragen, als tot voldoening en belooning der vlijtigen, en al ware het ook slechts, om wat meer leven in de school te brengen, de onverschilligheid van enkelen weg te nemen en de slaperigen wat op te wekken! Wenschelijk ware het echter, dat er eene andere strekking aan gegeven werde. Voorcerst zoude het houden van examens bij de gouvernements scholen slechts éénmaal 's jaars moeten plaats hebben; een half jaar toch is niet lang genoeg, om eenige resultaten van het schoolwerk te zien, vooral wanneer men de absenties, die bij sommige scholen, voor ieder kind door elkander gerekend, wel op *dertig* schooldagen kunnen gerekend worden, er aftrekt.

Het uitreiken van prijzen, als hoogst schadelijk en kostbaar tevens, zou behooren afgeschaft te worden. De belooningen zouden moeten bestaan in eene bevordering tot eene hoogere klasse, hetgeen *nu* bij de leerlingen bijna niet in aanmerking komt, maar *alsdan* door hen op hoogen prijs zou gesteld worden; terwijl aan die leerlingen, welke bij dergelijke gelegenheden de school verlaten, en voldoende bewijzen van goed gedrag en gemaakte vorderingen hadden gegeven, door de Hoofd-Commissie van Onderwijs loffelijke getuigschriften zouden kunnen worden uitgereikt, waarin de graad van verkregen bekwaamheid in de verschillende vakken van onderwijs behoorde omschreven te worden.

Indien de Hoofd-Commissie van Onderwijs hiertoe eens mogt overgaan en het gouvernements besluit van den 9 Januarij 1830 No. 9 door de hoofden der departementen strikt werd opgevolgd, zouden de kinderen niet half volleerd van de school gaan, en er geen jonge lieden meer op de bureaux worden toegelaten zonder overlegging van een voldoend *testimonium*. Ook dan eerst zou er een sterke prikkel ontstaan tot gepasten naijver, zoo bij de kinderen als bij de onderwijzers-zelven; het gouvernements onderwijs, dat jaarlijks zulke aanzienlijke sommen vordert, zou er door worden opgebeurd en de examens bij die scholen zouden, zoo ten opzigte van den Staat als voor ieder individu, doel en beteekenis verkrijgen. —

B.

Boekaankondiging.

Tijdschrift voor Indische Taal-, Land- en Volkenkunde, uitgegeven door het Bataviaasch genootschap van Kunsten en Wetenschappen, onder redactie van J. Munnich en E. Netscher, deel VIII, afl. 5 en 6, en deel IX, afl. 1, 2 en 3.

Nadat wij gedurende eenige maanden niet in de gelegenheid waren, nieuwe afleveringen van het belangrijke tijdschrift van het Bataviaasch genootschap van Kunsten en Wetenschappen aan te kondigen, zijn, binnen een kort tijdsverloop, de boven omschreven vijf nummers in het licht gegeven.

Deze vijf nummers bevatten slechts weinige stukken, maar zij munten uit door degelijkheid en belangrijkheid.

De vijfde en zesde afleveringen van deel VIII worden geheel ingenomen door een *Antwoord* van den Heer *H. von Dewall* op de vroeger gepublicerde *Opmerkingen* van den Heer *A. B. Cohen Stuart*, naar aanleiding van het *Ontwerp van een Maleisch Woordenboek en eene Maleische spraakkunst door H. von Dewall*. Hoezeer zoodanige kritieken en anti-kritieken voor het publiek, in den regel, geene *aangename* lectuur zijn, zal toch elk beoefenaar der Maleische taal de geschriften van de Heeren *von Dewall* en *Cohen Stuart* over dit onderwerp op hoogen prijs stellen, wegens de diepe kennis, die daarin doorstraalt, en de nieuwe zienswijzen, die daarin ontwikkeld worden.

De eerste aflevering van deel IX bevat *Aanteekeningen* door *L. Schepern* nopens de bevolking van *Billiton*, een eiland waaraan nog slechts zelden de eer van beschrijvingen te beurt viel, — en voorts *Iets over de tijdberekening bij de Chinezen* door *J. Hageman Jcz.*, een onderwerp dat eene nadere behandeling ten volle waardig is.

De tweede en derde aflevering van deel IX bevatten stukken, die, vooral thans, de algemeene belangstelling zullen trekken. Het zijn de *Aanteekeningen omtrent het rijk Bandjermassing*, door wijlen den Resident *A. van der Ven* en het *Vervolg eener reis in de binnenwaarts gelegen streken van Doesoen-ilir* (*Bandjermassing*) door den gezaghebber aldaar *C. Bangert*. Beide stukken geven een goed algemeen overzigt van het grootste gedeelte van het Bandjermassingsche rijk, en het belang daarvan zal nog worden verhoogd door de nader toegezegde kaart van *Bandjermassing*.

Voorts bevatten de aangekondigde afleveringen de notulen der vergaderingen van de Directie van het Bataviaasch genootschap van 6 November 1858 tot 6 Augustus 1859, in het geheel *acht* vergaderingen in *tien* maanden; waarlijk niet te veel voor een ligchaam, dat zoo veel te werken kan vinden. Hoe dit zij, men ziet er uit, dat het genootschap, wanneer het wil, veel kan uitrigten, en wij hopen van harte, dat de wil daartoe steeds bij hetzelve moge voorheerschen.

SCHEEPSBERIGTEN.

Straat Sunda Doorgezeild.

DATUM.		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		NAAR
December	15	Engelsch	Cyclone	Hossach	Hongkong	4 Dec.	Sydney
„	—	„	Evening Star	S. Ewen	Shanghae	2 „	Londen
„	—	Hamburg.	Buenos Ayno	N. E. Ahrens	Singapore	8 „	Europa
„	—	Amerikaansch	Belvedere	Eck Jackson	Manila	8 „	Boston
„	—	Fransch	Ile-Marie	A. Latour	Singapore	8 „	Mauritius
„	—	Deensch	Esbern Snare	H. C. Burner	„	4 „	Engeland
„	—	Amerikaansch	Eastern Star	Jones	Manila	— „	New-York
„	—	Mecklenburg	Carl von Ribbech	J. Westendorff	Canton	28 Nov.	Londen
„	16	Amerikaansch	Panama	Cave	Foochow	5 Dec.	New-York
„	17	Bremen	Europa	W. J. Ariaans	Hongkong	2 „	Sydney
„	—	Spaansch	Sales	D. Silvestre Menda	Manila	7 „	Cadix
„	—	Engelsch	Ardville	J. M. Lachlan	Foochowfoo	2 „	Melbourne
„	—	Deensch	Otto	J. Ahlmann	Hongkong	6 „	Rotterdam
„	—	Hanover	Hanover	Otte Kleigam	Macao	1 „	Falmouth
„	—	Amerikaansch	Industry	K. H. Waters	Manila	9 „	Melbourne

In lading liggende schepen te *Batavia*.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	schip	Doggersbank	P. J. Kerkhoven		Haager & Schuurman.
„	„	Graaf van Heiden Reinestein	J. Wamsteker		Schimmelpenninck & Co.
„	„	Hugo Grotius	A. K. Zweede		„
„	brik	Princes Amalia	W. Groeneweld		„
„	bark	Yssel	C. Maarschalk		„
„	„	Graaf Dirk III	C. J. Rotgans		„
„	„	Sir Robert Peel	Lange		„
„	„	Albrecht Beijling	Muller		Landberg, Bezoet de Bie & Co.
„	„	Johannes Anthonius	F. Metz		„
„	„	Cheribon	Coers		„
„	„	Paul Johan	A. Kooij	Samarang	„
„	bark	Postiljon	J. C. van de Poll	Nederland	Dümmler & Co.
„	schip	Staatsraad Baud	T. de Jong		van Ommeren, Rueb & Co.
„	bark	Konink. Ned. Yachtclub	F. L. Zack	Rotterdam	„
„	„	Jan de Witt	F. Guyt Jr.		„
„	„	Jacoba*	M. F. Schaap	Rotterdam	„
„	„	Java	S. S. van Dam		B. Kopersmit & Co.
„	„	Stad Zierikzee	J. J. Klein		„
„	schip	Sumatra*	H. Grivel		„
„	„	de Amstel*	H. H. Rademaker		„
„	„	Nieuw Holland	L. Tuk		E. Moormann & Co.
„	„	Galilei	T. C. H. Koch	Amsterdam via Soerabaija	„
„	bark	Economist	Olivier	Rotterdam	B. J. Jacobs.
Ned. Indisch	„	Banail Gair*	Said bin Segaf	Macasser	„
„	„	Columbus Almansoor*	Sech Materief	Soerabaija	„
„	„	Lachmadie*	Sech Abdulla		„
„	„	Yuroesie*	Sech Abdulla Rachman		„
„	„	Alnoer*	Sech bin Achmat	Sam., Soerabaija en Grissee	„
„	brik	Nasrie Madjiet*	Said bin Segaf	Tagal	„
„	bark	Skandaria*	D. T. Varkevisser	Macasser	Buijs, Jacobsen & Co.
„	„	Sajool Gair*	Sech Basarahiet	Cheribon	„
„	„	Said Maskoor*	Achmat		„
„	„	Al Osmanie*	Sech Bahasoan	Soerabaija	„
„	„	Smallwood*	H. W. Miner		van Slooten, Morgan & Co.
„	„	Sara Eleonora*	D. Schuymer		Cassalette & Co.
„	„	Java*	J. Worthington		Schimmelpenninck & Co.
Engelsch	brik	Saugeen*	Knight	Soerabaija	B. van Leeuwen & Co.
„	stooms.	Strandon*	Anderson		Pitcairn, Syme & Co.
Deens	brik	Cricis*	Black	Singapore	„
„	bark	Dannevinke*	Mogensen		C. Bahre & G. Kinder.
„	„	Trigge*	Leerbeck	Singapore	Borneo C. Limited.
Bremer	„	Leontine*	L. Schweitzer		E. Moormann & Co.
Hamburg	brik	Christiaan*	G. P. N. Binder		C. Bahre & G. Kinder.
„	bark	Arracan*	Kuhlker		Busing, Schröder & Co.
Oldenburg	„	Oldenburg*	H. H. Binger		„
„	„	Ammerland*	Popkin	San Francisco	Maclaine, Watson & Co.
„	schoener	Alfred Hermann*	W. Brummer		E. Moormann & Co.
Fransch	schip	Cezard*	X. Ros	Nantes	J. Cezard & Co.
„	„	Rose*	Isuard	Nantes	„
Zweedsch	bark	Augusta*	V. D. Sandeberg	Kanaal om orders	„
„	schip	Carolina*	A. P. Dijberg	Amsterdam	Dümmler & Co.
Amerikaansch	bark	Boston*	J. Potter		Paine, Stricker & Co.
Hanov.	brik	Amisia*	Arends	China	Metzendorff, Wilmans, Ruys & Co.

De Particuliere schepen zijn aangeduid met een*

Aangekomen schepen te *Batavia.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		AGENTEN.
December	17	Ned. Indisch	stooms.	Samarang Packet	J. F. Scheel	Lampongs	16 Dec.	Levert & Co.
"	18	Nederlandsch	bark	Jan de Witt	F. Guijt	Rotterdam	15 Sept.	van Ommeren, Rueb & Co.
"	—	"	"	Albrecht Beijling	G. L. Muller	"	5 "	Landberg, Bezoet de Bie & Co.
"	—	"	"	Nieuw Holland	L. Tuk	Amsterdam	22 Aug.	B. Kopersmit & Co.
"	—	Ned. Indisch	"	Ydroesie	Sech Bahier	Banka	15 Dec.	B. J. Jacobs.
"	—	Pruissisch	brik	Nasrie Madjiet	Said Segaf	Pontianak	8 "	Idem.
"	—	"	bark	Soengoan	Jo Tjengle	Riouw	7 "	Gezagvoerder.
"	—	"	"	Der Jud	G. Matchow	Bangkok	7 "	Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
"	19	Nederlandsch	"	Graaf Dirk III	C. J. Rotgans	Amsterdam	22 Aug.	Schimmelpenninck & Co.
"	—	"	"	Sir Robert Peel	Lange	"	23 "	Idem.
"	—	Ned. Indisch	stooms.	Padang	A. Guijot	Singapore	16 Dec.	W. Cores de Vries
"	—	"	bark	Alnoer	Sech Marzoekie	Samarang	9 "	B. J. Jacobs.
"	—	Deensch	"	Trigga	H. Laerbeck	Liverpool	21 Sept.	Borneo C. Limited.
"	20	Nederlandsch	schip	Admiraal de Ruijter	B. Koster	Bushire	4 Junij	E. Moormann & Co.
"	—	"	bark	Forstner van Dambenoy	N. Truijmel	Rotterdam		

Vertrokken schepen van *Batavia.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
December	18	Nederlandsch	bark	Alcor	F. J. van Oppen	Samarang en Soerabaija
"	—	"	"	Maria Elisabeth	W. van der Valk	Soerabaija
"	—	Ned. Indisch	stooms.	Oenarang	S. van Hulsteijn	Samarang en Soerabaija
"	—	"	"	Palembang	W. A. J. Kuller	" en "
"	—	"	bark	Taip Kween	Djamain	Banjermassing via Samarang
"	—	Pruissisch	schoener	Amoy Trader	V. Lachman	China
"	—	Deensch	schip	Maria Christina	C. Voss	Samarang
"	—	Fransch	"	Fernand	S. M. Blanchet	Frankrijk
"	20	Nederlandsch	bark	Staatsraad van der Houven	F. Heijmeriks	Samarang
"	21	"	"	Sara Alida Maria	Stapert	Nederland
"	—	"	"	Ceres	T. Mammes	Nederland via Tjilatjap
"	—	Ned. Indisch	"	Soetan Iskander	L. G. Koppenburg	Padang
"	—	Zweedsch	"	Prins Carl	Bergman	Stockholm

ZEETIJDINGEN.

Aangekomen.

Brouwershaven. 27 Oct. Alexandrine, Titcomb, New-York.
2 Nov. Rosina, Lachland, Soerabaija.
8 Leila, Hagnes, Baltimore.
Hellevoetsluis. 25 Oct. Arnold Böninger, Bashagen, dito.
Texel. 29 Oct. Anna Digna, Ouman, Batavia.
30 California, de Wijn, dito.
Prins van Oranje, Hensing, dito.
1 Nov. Sophia Elisabeth, v. d. Hoef, Baltimore.
2 Holland, Auff'morth, Batavia.
5 Elisabeth Jacoba, Lucas, Tjilatjap.
Henriette Geertruida, de Boer, Batavia.
8 Electra, Wegman, dito.
Zierikzee. 30 Oct. Argo, van Teutem, dito (n. Rott.)

Vertrokken.

Hellevoetsluis. 23 Oct. Z. M. stooms. Cornelis Dirks, komm. Koopman, Kust van Guinea.
31 Christine, Lund, Valparaiso.
4 Nov. Zeehond, Visser, Sunderland.
Texel. 28 Oct. Z. M. stooms. Citadel van Antwerpen, komm. Mossel, Batavia

Zeilklaar.

Brouwershaven. 9 Nov. Triton, Adriaans, Batavia.
Cath Maria, v. d. Tak, dito.
Graafstroom, Ruhaak, dito.
Hellevoetsluis. 9 Nov. Bantam, v. d. Bolck, dito.
Fortuna, de Ligny, Padang.
Hollandsch Trouw, Keuker, Hongk. via Cardiff.
Schoonderloo, Kruijt, Melbourne.
Fetisch, Cristiansen, Valparaiso.
Julie, van der Kolff, dito.
Luconia, Hulsthoff, New-York.
Nederland, Ruiter, op Avontuur.
Texel 9 Nov. Capella, Landeweer, Batavia.
Wilhelmina en Clara, Abrahams, dito.
Nederland, Hoekstra, dito.
Willem en Carel, Steenveld, dito.
Elize Henriette, Deterding, dito.
Petronella Catharina, v. d. Veen, dito.
Johanna, Ouwehand, Samarang.
Alcyone, Haacke, Soerabaija
Barend Willem, Retgers, St. George d'Elm. en Bat.
Emilie, Bruijnzeels, Melbourne.
Dina, Rademakers, K. de G. Hoop.
Maria en Johanna, Zwanenburg, New-York.
Maria Cornelia, Brinkerink, Triëst.

Schepen in lading.

naar	TE AMSTERDAM.
Batavia	Henriette. — Portengen
"	Azia. — Molenaar
" Samarang en Soerabaija	Vrede. — v. d. Plas
" " en "	Nicot. — Amesz
" en Soerabaija	Hercules. — Deterding
Macasser via Batavia	Tasmania. — Jonker
Soerabaija en "	Wassenaar. — Hofstee
Samarang	Johanna. — Ouwehand
Kaapstad en Port Natal	Catharina Hermina. — Visser
Kaap de Goede Hoop	Provincie Drenthe. — Beckering
Singapore	Professor Suringa. — Sneltjes
"	Sperwer. — Huges
Melbourne	Jacoba en Christina. — Jaski
Sydney	Amazone. — Abbink
	TE ROTTERDAM.
Batavia	Gouverneur van Swieten. — v. d. Harst
"	Medea. — Lourens
"	Guinea. —
"	Jason. — L. van Buren
" Soerabaija	Jhr. Mr. v. d. Wal v. Puttershoek. — Lammers
" " en Samarang	Maasstroom. — Mellema
" " en "	Catharina Wilhelmina. — Popken,
Soerabaija en Macasser	Adriana en Jacoba. — Blekkingh
Padang (voor passagiers)	Fortuna. — de Ligny
Soerabaija	Kinderdijk. — Zwanenburg
"	Koning en Vaderland. — v. Bruggen
Melbourne	Vrede. — ter Bruggen
Hongkong	Wilhelmina. — Thomsen
"	Jeannette en Cornelia. — Verhoeven
Kanagawa (Japan)	Krimpen a/d. Lek. — Ouwehand, vertrekt Dec.

Aangekomen Passagiers.

Van Batavia: Per Henriette Geertruida, kapt. de Boer, de heeren B. M. Crevecoeur, A. Hoek, P Roodzand en C. van Cattenburch.

Per Prins van Oranje, kapt. Hensing, de heer Scheffer met echtgenoot en 5 kinderen, de jonge heeren Roskot, Luipkes, Jellesma, Donselaar, 5 jonge heeren Ulfers, de heer de Jong, de wed. Hitz, de jonde jufvr. Ulfers.

Per Californie, kapt. de Wijn, de heer A. van Oosterhout.

Per Anna Digna, kapt. Ouman, de heer de Vassij met echtgenoot en 2 kinderen, de heeren C. C. Boumeester en J. Ficquelmond.

Vertrokken Passagiers.

Naar Batavia: Per Medea, kapt. Lourens, de heer Mr. L. W. C. Keuchenius, echtgenoot en 7 kinderen, eene gouvernante en eene Holl. vrouwelijke bediende, de heer H. Kleijn van de Poll, echtgenoot en 1 kind, de heeren H. Versluis, A. Schaap, N. G. Peter, Jhr. C. de Gijzelaar, Mr. G. van der Leeuw, M. Keijzer, L. Haud, J. T. Benz, K. W. Bek, G. H. M. Harloff, G. C. Valkenhoff, S. Verburgh, J. B. van Mansveldt, J. Smit, van Roijen, Bladergroen, F. Gerkens, Enker, C. de Soet, echtgenoot en 3 kinderen, alsmede 3 Jav. bediende.

Vrachten.

Van		naar			
Van	Nederland	naar	Batavia	*f* 40 à —	met 15%
"	"	"	Samarang	" 45 " —	met 15%
"	"	"	Soerabaija	" 50 " —	met 15%
"	"	"	Singapore	" 50 " —	met 15%
"	"	"	Macasser	" 60 " —	met 15%
"	"	"	Hongkong	" 60 — 65	met 15%
"	"	"	Kaap de Goede Hoop	" 50 " —	met 15%
"	"	"	Japan	" 60 " 80	met 15%
"	"	"	Batavia m. steenkolen	" 40 " —	
"	"	"	Australia	£ 2½ à £ 2¾	pr. reg ton
"	Engeland	"	Australie	" 3¼ à " 4	pr. reg ton
"	"	"	Singapore	" 2¼ à " 2½	pr. reg ton
"	"	"	Java	" 2¼ à " 2½	pr. reg ton
"	"	"	China	" 2¾ à " 3¼	pr. reg ton

Bevrachting Ned. Handel-Maatschappij.

Door de N. H. M. is circa 200 Last scheepsruimte aangevraagd voor goederen naar Batavia, Samarang en Soerabaija, en daarvoor bij inschrijving aangenomen het schip Jhr. Mr. v. d. Wal v. Puttershoek, tegen *f* 30 per Last dooréén.

Met het schip Vrede, Kapt. L. van der Plas, zullen 125 man troepen naar Batavia getransporteerd worden.

Met het schip Jhr. Mr. v. d. Wal v. Puttershoek zal mede een detachement troepen naar Batavia worden overgevoerd.

MARKTBERIGT.

VAN DEN 25 OCTOBER TOT EN MET 8 NOVEMBER 1859.

Te AMSTERDAM en ROTTERDAM

De onzekerheid, welke nog steeds den politieken toestand van Europa kenmerkt, oefende sedert onze vorige een meer en meer belemmerend invloed uit op handel en nijverheid. Wel is waar schijnt het Fransch-Oostenrijksch vraagstuk langzamerhand eene vreedzame oplossing te gemoet te gaan, daar men het omtrent de grondslagen van het te houden congres is eens geworden, doch de gunstige invloed, welke zulks ongetwijfeld zou hebben te weeg gebragt, werd geheel onderdrukt door de dreigende houding, welke daarentegen de toestand van Italie aanneemt, terwijl de Spaansch-Marokkaansche verwikkelingen, die sedert onze vorige eene oorlogsverklaring van de zijde van Spanje tengevolge hadden, mede veel onrust baarden. En wel omdat men hierin de mogelijkheid voorzag van nieuwe geschillen tusschen Frankrijk en Engeland, welke laatste natuurlijk niet onverschillig is omtrent het uitsluitend bezit van den sleutel der Midd. Zee, en welke dus in het aanwakkeren van Spanje's aanval op Marokko eene indirecte vijandelijkheid van Frankrijk meende te zien.

Onder den druk dezer staatkundige positie, welke in Duitschland bijzonder schijnt te influenceren, was onze handel, vooral in de laatste 8 dagen ongemeen stil; daar een ieder slechts bij dringende behoefte in de markt verschijnt, hetwelk voor verscheidene artikelen eene flaauwere stemming ten gevolge had.

Koffij. De markt van Java bleef onveranderd vast met goede opinie doch met weinig handel boven de laatste veilingsprijzen is niet te bedingen de meeste houders zijn ongenegen zonder avans op die prijzen te verkoopen. Kleinigheden Padang werden in de tweede hand tot vorige prijzen omgezet

Suiker. Met redelijken handel tot onveranderd vaste prijzen, welke op ongeveer *f* ½ onder de Septemberwaarde zijn aan te nemen.

De voornaamste afdoeningen hebben bestaan in: 274 Kranjs. No. 10[46] ex Triton goede kwalit. tot geheimen prijs; 901 Kranj. No. 13[10] en 431 Matten No. 11[66] ex Wanja à *f* 34; 369 Kranjs. No. 13½ zachte kwalit. à 33½; 433 Kranjs Batavia zeem. No 12 vochtig stoom per Argo à *f* 32½ voetstoots van boord; 464 Kranjs No. 16/17 ex Cortgène tot geheimen prijs; 757 Kranjs. No. 11 ¾ zachte kwalit. à *f* 32 ex Broedertrouw; 265 Kranjs. No. 16½ vochtig stoom à *f* 36 en 220 Kranjs. No. 7 à *f* 28½ ex Broedertrouw; 186 Kranjs. No. 1160 per Carolina à *f* ¾ onder Septemberwaarde op uitlev. No. van boord te ontvangen en 119 Kranjs. No. 8¾ slap à *f* 29½ ex Patriach Sambiri.

Door particulieren zijn te Rotterdam tegen 9 dezer de per Rosa aangebragte 953 Kranjangs in veiling aangeslagen; 925 stuks dier partij zijn door zeewater beschadigd, de rest, zijnde 28 stuks, zijn gezond.

De veiling van 28386 Kranj. en Kan. Java Suiker, welke door de N. H. M. op 16 dezer te Rotterdam zal worden gehouden, is aldus getaxeerd:

No. 5	*f* 25½	No. 9	*f* 30½	No. 13	*f* 33¾	No. 17	*f* 37½
" 6	27	" 10	" 31½	" 14	34¾	" 18	" 38¼
" 7	" 28½	" 11	" 32¼	" 15	" 35½	" 19	" 39
" 8	" 29½	" 12	" 33	" 16	" 36½	" 20	" 39¾

Rijst. De stemming der markt van Java, bleef dezelfde, vast doch zonder veel omzet.

Afgedaan werden 2200 balen grof blank, ex Maarten van Rossen tot *f* 7½. — De voorraad bestaat te Amsterdam uit ruim 22000 balen en te Rotterdam uit: 16000 balen.

Van Arracan werd de lading Bassein nieuwe aanvoer per Erasmus, bestaande uit 5000 balen en 9863 Matten tot *f* 6½ te Rotterdam afgedaan. De voorraad is te Amsterdam 15000 balen en te Rotterdam 43000.

Tabak. Ook in de afgeloopene 14 dagen waren de omzettingen in Javasoorten vrij belangrijk

De veilingen, welke te Amsterdam plaats vonden, leverden de volgende resultaten, als: Veiling der N. H. M. 1177 Pakken Ngrowo, ex Johanna Maria Christina, verkocht van 27½ tot 112 cs., dooréén ca. 54 cs. — Veilingen van particulieren: 483 Pa. PK/TB, ex Franklin, verkocht van 17½ tot 40½ cs., dooréén ca. 28 cs; en 773 Pakken GVD, ex O. I Packet, verkocht van 22 tot 73 cs., dooréén 32½ cs; van deze laatste partij werden een paar kavelingen opgehouden van 35 tot 42 cs., die later uit de hand koopers vonden.

Bij inschrijving of uit de hand werden tot geheime prijzen afgedaan: 356 Pakken KL, ex Broedertrouw, 298 do. PA en TW, ex O-I. Packet gedeeltelijk beschadigd, 730 do. DWVO gewas 1857, (restant der veiling van 9 Dec. ao. po.) benevens de vroeger tegen 11 dezer in veiling aangeslagen 951 Pakken AS/Malang ex Eersteling en Henriette.

(*Wordt vervolgd.*)

240ste Staats-Loterij.

PRIJZEN VAN *f* 100 EN DAARBOVEN.

eerste klasse.

1ste Lijst: No. 2671 *f* 20,000; Nos. 1389 en 2350 ieder *f* 1000; No. 8598 *f* 400; Nos. 4992 en 12292 ieder *f* 200; Nos. 303, 936, 2037, 5867, 1069 12712 en 13668 ieder *f* 100.

2de Lijst: No. 17670 *f* 5000; No. 18400 *f* 1500; Nos. 8023, 14744 en 18908 ieder *f* 1000; No. 3814 *f* 400; Nos. 8932 en 19828 ieder *f* 200; Nos. 2437, 5444 en 15761 ieder *f* 100.

3de Lijst: No. 12529 *f* 2000; No. 9770 *f* 1500; Nos. 168 en 14845 ieder *f* 400; No. 7374 *f* 200; Nos. 3659, 11161, 14393 en 15859 ieder *f* 100.

4de Lijst: No. 4244 *f* 400; No. 3097 *f* 100.

MARKTPRIJZEN.

TE BATAVIA, DEN 20 DECEMBER.

Arak, *f* 50,— afgedaan
Koffij, Java *f* 35,25,—
———, Padang,
Suiker No. 16 *f* 15,50 @ *f* 15,25—
Jenever A. V. H. bij Reynst en Vinju *f* 13,— p. kelder, in Consumptie.
Rijst, Indramajoe met zakken, *f* 200,—
———, witte Batavia, 1ste kwaliteit, *f* 140,— @ *f* 150,—
———, " " 2de kwaliteit, *f* 125,— @ *f* 135,—
———, Carga *f* 105 @ *f* 115,—
———, Gouvernement, 103%.
Wisselkoers op Holland 103½%,— Engeland *f* 11,25 @ *f* 11,32½,— Singapore *f* 2,70,— China *f* 2,77,— Calcutta *f* 120,— nominaal.

TE SAMARANG, DEN 19 DECEMBER.

Koffij, *f* 34,— geboden.
Suiker No 16, *f* 15,50,— nominaal.
Indigo, *f* 4,— voor eerste qualiteit afgedaan.
Koehuiden, *f* 60,— ℔ kodie.
Buffelhuiden, *f* 40 @ *f* 45,— ℔ kodie.
Staart Peper, oogst opgeruimd.
Rijst ordinair wit, *f* 140 @ 150,— ℔ koijang @ 28 picol. zonder zakken.
" carga " *f* 115 @ 130,— idem. idem.
Klapper Olie *f* 27,—
Katjang " *f* 25,—
Rotting *f* 9,—
Kadjang Matten, *f* 8,—
Wisselkoers op Holland 6/m. 103%. geen particulier papier

TE SOERABAIJA, DEN 15 DECEMBER.

Suiker *f* 15¼,— afgedaan.
Koffij, nominaal.
Rijst, (Carga) ℔ koijang *f* 125 @ *f* 135,—
Idem (witte) " " *f* 155 @ *f* 165,—
Koehuiden *f* 40,— ℔ pic.
Arak ℔ legger *f* 45,—
Olie (Klapper.) *f* 27,—.
Olie (Katjang) *f* 20,—
Kadjang Matten *f* 12,—
Rotting *f* 8 @ *f* 9,—
Wisselkoers 103½

Lijst der in het Entrepôt aanwezige regalen.

VAN DEN 12 TOT EN MET DEN 17 DECEMBER 1859.

Van Nederland per Ned. bark *Sumatra*, gez. Grivel.

1 kt. gemerkt A & Z. / GS.
1 kt. gemerkt GCA. / T.
2 kn. adres *J. van der Wulp.*
1 koffer zonder merk.
1 kt. adres *van Swieten.*

Per *Amstel*, gez. Rademaker.

1 pak adres *G. G. Schuller.*
1 pak adres *J. de Bruin Kops.*
1 pak adres *K. L. Ruiter*, Luitenant der Infanterie.
2 pakk. adres *Metzendorff, Wilmans, Ruys en co.*
1 pak adres *J. G. F. Bernelot Moens*, Officier van Gez. der 2de klasse.

Per *Paul Johan*, gez. Kooij.

1 kt. gemerkt MR.
1 kt gemerkt VDE No. 439.
1 kt. gemerkt M No. 815.
1 kt. adres *A. Fitz Verploegh.*

HANDELSBERIGTEN.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA,

VAN DEN 11 TOT EN MET DEN 13 DECEMBER 1859.

Aanvoer.

Van Banca per N. I. bark *Iskandria*, gez. Varkevisser.

3451 pic. tin, *Gouvernement.*

Van Adelaide per Brem. bark *Arminium*, gez. Nordenwiel, agt. Pandel en Stiehaus.

1598 stukk. ijzer, *E Moormann en co.*
7 kn. jams, 1 do wijn, *Hauger en Schuurman.*
7 kn. en 5 vs. wijn, *Agenten*

Van Nederland per Ned. bark *Sumatra*, gez. Grivel, agt. B. Kopersmit en co.

20 vs. spijkers, 10 fusten en 100 vn. bier, 7 kn. bladkoper, *Landberg, Bezoet de Bie en co.*
9 kn. provisien, 55 vn. koolteer, *Agenten.*
8 k. papier, *G. Kolff en co.*
20 kn. manufact., *Dümmler en co.*
1 kt. rijtuigen, *Gebr. Roselje en co.*
1 kt. diversen, 2 do. lederwerk, 25 pakk. garen, 75 bn. manufact., *Busing, Schröder en co.*
40 ks. bitter, 18 oxh. azijn, 12 kn. wijn, 80 do. manufact., *Hauger en Schuurman.*
4 kn. medicijn glas, *Wm Specht Grijp.*
50 kn. wijn, *Gumprich en Strauss*
2 kn. manufact., *Pandel en Stiehaus.*
2 bn. laken, *van Riet en co.*
2 kn. geweren, 1 do. borduursel, 20 vn. bier, *John Pryce en co.*
50 vn. bier, 120 do. boter, 3 kn. wijn, 20 do. manufact, *Order.*
6 kn. manufact., *Arnold en Zoon.*
5 coll. haring, *Leon.*
50 coll. bier, 1 kt. diversen, *T. Crone.*
10 fusten wijn, 3 kn. fluweel, *Metzendorff, Wilmans, Ruys en co.*
47 coll. provisien en dranken, *van Slooten, Morgan en co.*
12 coll. manufact, 40 keld. lijnolie, *J. Cezard en co.*
16 kn. wijn, *H. M. van Dorp.*
50 keld. lijnolie, *Jacometti en co.*
1 bl. manufact., 2043 platen zink, 5 kn. kramerijen, 10 fusten wijn, *C. Bahre en G. Kinder.*
200 vs. boter, 100 kn. kaas, 50 hammen, 149 coll. manufact., *E. Moormann en co.*
3 kn. manufact, *Pitcairn, Syme en co.*
63 coll. manufact., *E. Moormann en co.*
435 coll. buskruid, 1006 do. manufact., *N. H. M.*
100 vs. kop munt, 50/m. steenen, 532 coll. gouv. goederen, *Gouvernement.*
68 coll. koopmanschappen, *Voor Samarang.*
228 coll. koopmanschappen, *Voor Soerabaija.*

Van Singapore per Ned. bark *Stad Zierikzee*, gez. Klein, agt. B. Kopersmit en co.

24 kn. manufact, *Martin, Dyce en co.*
58 coll. Chin goederen, *Ie Tjibeng.*
253 coll. gedr. visch, *Tjio Kesiang.*
204 coll. Chin. goederen, *Lim Hoa.*
12 bn. zakken, *Joakim.*
2 kn. diversen, *Gumprich en Strauss.*
12 coll. .... 378 bn. peper, 50 do. sago, 114 ks. thee, *E. Moormann en co.*

Van Melbourne per Han. bark *Amisia*, gez. Arends, agt. Metzendorff, Wilmans, Ruys en co.

91 roll. zeildoek, 45 bund. touwwerk, 3 kn. aardewerk, *Agenten.*

Van China per Brem. bark *Leontine*, gez. Scheitzer, agt. van Ommeren, Rueb en co.

1 kt. diversen, *Gebr. Roselje en co.*
100 roll. vloermatten, 2 kn. diversen, 1 pak zijde lint, *Cassalette en co.*
6 kn. diversen, *T. Crone*
50 coll. Chin. goederen, *Order.*
14 kn. ijzerwerk, *Tiedeman en van Kerchem.*
1999 coll. Chin goederen, div. *Chinezen.*
222 coll. Chin. goederen, *Agenten.*

Van Singapore per Eng. bark *Fraasecore*, gez. Adamy agt. Maclaine, Watson en co.

13 kn. koopmanschappen, *Order.*

Uitvoer.

Naar Singapore, via Muntok en Riouw per N. I. stoomb. *Padang*, gez. Guijot, agt. W. Cores de Vries.

191 coll. gouv. goederen, 18 do. artill. do. 50 kruiwagens, 10 vn. buskruid *Gouvernement.*
4 kn. provisien, 2 coll. regalen, *Agenten.*
2 kn. banket, 4 do. suikerwerk, *Leroux en co.*
4 kn. ongebl. katoen, 1 do. chitzen, *Said Hoesin bin Segaf.*
2 kn. doeken, 45 pic. lange peper, *Sech Awab Bagawie.*
3 kn vogelnestjes, *Tjia Kiokbie.*
f 23943 zilv. munt, div *Chinezen en Arabieren.*
15 vn. en 2 kn. bier, 8 kn provisien, 1 do. aardewerk, 24 do. en 1 vt. wijn, 1 kt lederwerk, 1 do. toiletten, 50 keld. genever, 4 kn. brandy, 4 do. zeep, 1 keld. lijnolie, *John Pryce en co.*
2 paarden, 1 kt. dollars, *Busing, Schröder en co.*
3 kn. eenhoorns, uit entrep. *E. Moormann en co.*
1 kt provisien, uit entrep. *Schimmelpenninck en co.*
50 keld. genever, *Reynst en Vinju.*

Naar China per Ned. bark *Bellona*, gez. Kluin, agt. J. Cezard en co.

14,000 pic. rijst, 200 do. koffij, 43 do. rotting, *Metzendorff, Wilmans, Ruys en co.*
4 pic zwaan, 14 do kapoelaga, 50 do. garoehout, 20 do. hoorns, *Koe Kongtjaij.*
12 pakk. baut. matten, *Kwee Anjie.*

Naar Boston via Singapore per Amerik. bark *R. B. Torbes*, gez. Ballard, agt. Paine, Stricker en co.

4000 ps. stroozakken, 1 pic. garen, 1616 ps. koehuiden, 72 pic. gomelastiek, 3 Jap. lessenaar, 100 pic. rotting, 5 do. werkdoozen, 1 doz. Jap. porcelein, 9 keld. genever, uit entrep. *Agenten.*
1 kt. eau de cologne, *Hauger en Schuurman.*

Aangekomen Passagiers te Batavia,

van den 17 tot en met den 20 December 1859.

Met de Ned. bark Nieuw Holland, kapt. L. Tuk, de hh. Ds. Maarsereen, 3 kinderen en gouvernante, Hanegraaf en echtg., Humme, echtg., 2 kinderen en gouvernante, Rouffaer, Fisscher, Schram, Leuring, Everts, Hamacker, Tornij en Voorman van Amsterdam.

Met de Ned. Ind. stoomb. Samarang Packet, kapt. J. F. Scheel, de heer Batenburg van de Lampongs.

Met de Ned. bark Jan de Witt, kapt. F. Guijt, de kapt. Koch en echtg., 1ste luit. Auffmorth en echt., 2de luit. Voogt en 149 onder offic. en manschappen, de heer H. J. van Swieten van Rotterdam.

Met de Ned. bark Albrecht Beijling, kapt. G. L. Muller, de kapt. L. de Roij van Zuidewijn en echtg., 2de luits. van der Hart, Mulder en Jongbloed, de offic. van gez. Deting Meijer en 100 onder offic. en manschappen van Rotterdam.

Met het Ned. Ind. Stooms. Padang, kapt. A. Guijot, de offic. van adm. H. Kaula, de hh. Apel, echt. en kind, von Jaroschki Pohl en. Mulholland van Singapore via Riouw en Muntok.

Vertrokken Passagiers van Batavia

van den 17 tot en met den 20 December 1859.

Met het Frans. schip Fernand, kapt. S. M. Blanchet, mejufvr. A. Gaijraud naar Frankrijk.

Met het Ned. Ind. stooms. Oenarang, kapt. S. van Hulsteijn, de hh. Veekens, Vriesman, Bohl, Berlandt, Smitth Wijmans, Boumeester, Arathoon, Ketjen, Veltman, Heijting en echgt., A. Mohr, Hachmeister, van den Heuvel, Kollman, echtg. en 5 kinderen naar Samarang en Soerabaija.

CORRESPONDENTIE.

Aan de vele inzenders van beschouwingen, glossen, aardigheden, satyren, enz. enz. enz. diene tot narigt, dat wij vooreerst het stilzwijgen bewaren over de *Cheribonsche zaak.*

Van elk in deze courant voorkomend artikel, dat geen blootе nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet

H. M. VAN DORP.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP TE BATAVIA.